

Lutherrozsza

A Tatai Evangélikus Egyházközség hírllevele, amely az információáramlást és a lelkiiséget kívánja segíteni. Alapítva Urunk 1992. esztendőjének adventjében. Megjelenik évente négyszer. Ingyenesen kapják a gyülekezet tagjai, Tata vonzaskörzetének evangélikussága és az érdeklődők. Kiadó/Szerkesztő: **Franko Máttyás** tatai evangélikus lelkész TEL./FAX: **34-487-834** Készült: 1000 példányban. Drótpostacím: **frankom@t-online.hu** Virtuális újságunk elérhetősége: **<http://tata.lutheran.hu>**

XVI. évfolyam

2008. Húsvét

„Te kinek hittél?”

Jézus Krisztus mondja:

„Én vagyok az út, az igazság és az élet.”

Saját tapasztalásunkból tudjuk, hogy amióta az ember létezik ezen a Földön, azóta utakra van utalva, ahogyan a fényre és táplálékra is. Gazdagságra igazából véve nincs szükségünk, de enni-, s innivalóra igen. Az, hogy életünk fenntartásához szükséges mindennapi eledelünk az asztalra kerüljön, utakra van szükségünk.

Aki a régmúltban nem ismerte az utakat az erdőkben, mocsaras vidéken, az az életével játszott. Manapság is, azt, aki nem ismeri a sivatagot, s könnyelműen csak akkumulátorokra bízva tájékozódását, bizony érhetik veszélyes meglepetések. De nemcsak régen, ma is balesetek ezrei történnek, mert nem találták meg a kivezető utat.

Régi igazság, hogy az utakat keresni kell, s aki kitartóan keres, az talál. Mind-egy, hogy gyalog vagy lovon, gőzgéppel vas-úton vagy jumbo jet-el a levegőben, az ember folyamatosan úton van, egész életén át.

Kijelöljük úticéljainkat, s örülünk, ha eljuthatunk oda, ahová azt eltervezünk vagy megálmodtuk. Azt gondoljuk ebben

a mobilis, „agyon-technizált” világunkban, hogy a célokat *mi határozzuk meg*, és miközben fárasztjuk magunkat megtett kilométerek százazeivel, rádöbbenünk, fogyófélben az útravaló elemőzsiánk – *az időnk*. Egyre inkább megvilágosodik számunkra: *Cél csak egy van*, de azt nem mi, nem is az aktuális politikai erő, hanem egyedül az Isten határozza meg.

Jóléti világunk nyomorúsága, hogy az emberek természetesnek veszik, hogy mindig is volt a „bal” és a „jobb”, hogy vannak a jól értesültek, s az informálisan leszakadók, hogy a dolgok örök rendje szerint való, hogy legyenek mindig sikeres magasrajutók s „aláhullók” vesztesek.

Vannak látható utak, melyek vezetnek a vándort, és vannak láthatatlan utak, melyeken járni igen veszélyes, mert a sötétség „birodalmába” vezetnek...

S Te, mint az úton levők közösségének egyik tagja, ha válaszúthoz érkezél: *Te kinek hittél?* Azoknak, akik az anyag rideg törvényein tájékozódnak, s eszerint is rendezik be ideiglenes földi otthonukat, vagy azoknak, akik a teljes életet keresik?

Hogy nincs is teljes élet? – méltatlankodnak a tamáskodók. Hát nem találkoztál még útitársaid között olyanokkal, akik meglepően, természetes egyszerűséggel beszélnek meghalt szeretteikről, mintha minden pillanatban éreznék a közelségüket? Vajon nem volt-e valaki az életedben, aki most is elválaszthatatlan része mindannak ami vagy, noha már meghalt? Az ilyen jelek is közvetítik a lét igazságait, hogy a Te számodra is beteljesedjen Jézus szava: *„Én vagyok a Feltámadás és az Élet, ha valaki hisz énbenem, ha meghal is él.”*

Húsvét titka az üres sír csendjében közeledik hangos értelmünk felé. Ebben az isteni békében már nincsen istengyilkos nép, nincs okoskodó Heródes és Pilátus, nincs számonkérés, csak egy valami van: *Az Isten szeretetének végtelen természetessége*. Hogy mondta a Názáreti?

„Az Út, az Igazság és az Élet.” Igen, a feltámadás adja meg mindenre a választ, amit Jézus mondott magáról, rólunk, Istenről, az eljövendő országról! Mindennek ez adja meg az igazi értelmét, mert ilyen lett a Messiás Jézus, a *Feltámadott*...

Áldott húsvéti ünnepeket!

„A reggeli mellé egy áhitat is járt”

Villám-interjú **Gáncs Péter** püspökkel 2. old.

Fébé-nap

Visszatekintés a **Fébé Diakonissza Egyesület** múltjára 4. old.

Kis település, ahol nagy dolgok történtek...

Beszélgetés **Sipos-Vizaknai Gergellyel** és feleségével a „vizeslyi csodáról” 6. old.

Az ekhós szekér halad...

Beszélgetés **Döbrentey Ildikó** és **Levente Péter** művész-házaspárral – a házasságról 10. old.

Bars dirigál

Látogatóban az **Illés** családnál 15. old.

„A legnehezebb anyaggal dolgoztam”

Pajor Irén – a nemzet egyik napszámának visszaemlékezése 17. old.

Áhítatok

Válogatás „netre-írt” áhitatos gondolatokból 21. old.

Kedves Testvérem!

Lutherrózsánk immáron 16. tavaszát érte meg, s remélem, szíromleveleibe lapozgatva mindenki talál benne lelki úttravalót. Újságunk változatlanul egyensúlyozni próbál külvilág, s gyülekezetünk háza tája között, keresve a megfelelő arányt. Újságunk megjelenése változatlanul áldozathozatalt igényel egyházközösségünkötől, rendszeres támogatóinknak ezúton is köszönjük mindennemű segítségüket! Jó dolog belelapoznom „a lapba”, mely sok ember fáradságos idejét szívta magába – remélem nem hiába. Hadd hívogassam most Önt is lelkiséget segítő újságunk olvasgató-sára, egy kis elcsendesedésre, töltekezésre...

Miről olvashatnak a mostani számunkban? Először Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke osztja meg velünk néhány gondolatát a Szentírás szeretetéről, s a keresztény házasságra is leselkedő veszélyekről. Ezután rövid cikk következik, melyben Taschner Erzsébet diakonissza főnökasszony beszél a Főbé Evangélikus Diakonissza Egyesület múltjáról, s jelenéről.

A Biblia évében a Sipos-Vizaknai Gergely és felesége, mint vizsolyi református lelkészpár vallanak szolgálatukról, s a magyar irodalom reformáció-korabeli csodájáról a híres vizsolyi Bibliáról.

Ezt követi egy Levente Péterrel és Döbrentey Ildikóval készült beszélgetés, amely nemcsak a párválasztás, a „társas lényiség” rejtelseibe, de a magatartáskultúra életérzést és célokat magába fogadó rendszerébe is elkalauzol minket.

A cikkek sorát Kádek Katával és Illés Ferencsel folytatott beszélgetés valamint az a cikk zárja, amelyben András Mihályné Pajor Irén több mint félévszázados pedagógusi múltjáról vall.

Bízom benne, hogy ezt a számot is örömmel többször kézbeveszik, lapozgatják s napi úttravalóként egy-egy áhítatot is elolvasnak az utolsó oldalakon, melyek „szokásos” net-reggeli írásaim aktuális gyűjteménye.

Még néhány nap, s a böjti-nagyheti várakozás után Húsvét ünnepe köszönt ránk, Jézus Krisztus feltámadásának örömmünnepe. Alkalmainkra most is hívogatom, erősítse az Istent dicséző közösségünket jelenlétével!

Önökre és Szeretteikre imádságos, lelkipásztori szeretettel gondolva, áldott, húsvéti ünnepeket kívánok!

János Mihály
tatai evangélikus lelkész

A Biblia éve van. Melyek püspök úr első élményei amelyek a Bibliához kötik?

Ott kell kezdenem, hogy lelkészcsaládban nőttem fel. Az volt a furcsa helyzet, hogy még olvasni nem tudtam, de már a szüleim nagyon sokszor olvastak fel nekem a Bibliából. Sőt, édesapám minden reggel a Luthernek van ez a „Jer örvendjünk keresztényeknek!” – minden napra egy kis bibliai áhítat, s tulajdonképpen az úgy a reggeli mellé „járt”.

Nem mindig értettem, de valahogy az úgy hozzátartozott a naphoz. Aztán később talán konfirmáció környékén kezdtem úgy rájönni az Útmutatónak az ízére, kicsit mazsoláztam a Bibliából, ami az Útmutatónak egy sajátos ajándéka meg veszélye is. Mert aki Útmutatóval olvassa a Bibliát, az lehet, hogy bizonyos részeket soha nem fog olvasni, ha csak nem veszi komolyan a folyamatos lehetőséget is belőle.

Tulajdonképpen igazán a teológián vált azután tananyagká is a Biblia. Azt hiszem, ez a nehézség minden lelkész életében, hogy egy idő után munkaeszközzé válik a Biblia és nem feltétlenül csak azért olvasom, mert szeretem olvasni, hanem azért mert prédikálnom kell belőle, írnom kell róla.

Püspök úr előadásban elhangzott kérdésként: „Vajon mibe lehetne belesűríteni a Bibliának a legfon-

tosabb üzenetét?” – s azután a választ is megkaptuk rá: a hűség szóban. A földi kapcsolatoknak is a hűség az alapja, ez tartja egyben a házasságot is amely – a reményt adó jelek ellenére is – válásban van. Sajnos a válás az egyházakban is megjelent. Miben látja püspök úr az okot és esetleg miben a kivezető utat ebből a válásból?

Azt gondolom, hogy talán kicsit precízebb, ha úgy állítjuk fel a diagnózist, hogy az ember van válásban és nem tud élni a házasságnak a lehetőségével. Most volt az az érdekes kísérlet, hogy meghirdették a házasságnak a hetét Valentin-nap kapcsán, és ott volt arról szó: „Tudsz-e jobbat?” Tényleg sokat hallunk arról, hogy a házasság válásban van, de igazán az alternatívát nem mutatták fel.

Az ember olyan „kapcsolati lény”, aki ha nincs tartós kapcsolata, akkor sodródik – s azt hiszem –, hosszútávon azt is ki lehet mondani, hogy boldogtalan. Ismerős kép, hogyha a pókháló vezérszálát, azt a bizonyos felső szálát, ami tartja az egész hálót, elvágjuk, akkor minden összegabalyodik.

Mivel az ember elveszítette a terem-tőjével a kapcsolatot, nincs meg az Atya-gyermek kapcsolat, s ezért kiszolgáltatottnak érzi magát. Emiatt kezd aztán horizontálisan emberi kapcsola-

Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerületének püspöke február 21-én Tatán járt, hogy a Magyar Zoltán Művelődési Házban, a Tatai Népfőiskola meghívásának eleget téve, előadást tartson a Bibliáról. Személyes hangvételű, a tőle megszokott gazdag illusztrációkkal fűszerezett mintegy egy órában nemcsak bevezetést kaptunk az írásmagyarázat rejtelseibe, de közelebb kerültünk a protestáns, különösen a lutheri reformáció biblikus látásához is... Sajnos gyülekezetünket - idő híján - Püspök úr most nem látogathatta meg, de készséggel állt a Lutherrózsa rendelkezésére egy rövid beszélgetés erejéig.

„A reggeli mellé egy áhitat is járt”

tok után kapkodni és rögtönözni és azt mondja, hogy: „Na most akkor lecserélem a páromat, mert benne van a hiba, és majd a következő biztosan jobb lesz.”

Minden emberi krízisnek és válságnak van egy teológiailag megmagyarázható gyökere és oka. Mivel megromlott a kapcsolat az ember és az alkotója között, ebből adódnak aztán a horizontális konfliktusai. Erre mondjuk klasszikus példaként, hogy nem a házassági krízis az első. A testvérgyilkosság, Káin és Ábel kapcsolata nagyon jól mutatja a Biblia első lapjain, hogy miután az Istennel megromlott a kapcsolata Káinnak, onnantól kezdve nem tudja elviselni a testvérét. Azt gondolom, a legtöbb házassági krízis mögött is alapvetően hitbeli krízis van, gazdátlanlanság és ebből jön aztán a következmény.

Mi a véleménye püspök úrnak az egyházi személyek válásával kapcsolatban?

Azt hiszem, naivitás lenne azt gondolni, hogy a lelkész az valami védőoltással rendelkező személy, akinek a házassága garantáltan stabil és védett. Látva a saját egyházkerületemben és egyházunkban is a sok összeomló lelkészházasságot, azt gondolom, hogy az

igazán nagy feladat nem a retorzió, hanem a megelőzés lenne. Úgy kell védeni a lelkészházasságokat, hogy ne kelljen házasságoknak azért tönkremenni – mert erre is tudunk azért példát mondani – hogy tulajdonképpen a lelkész a hivatása oltárán feláldozza a privát életét, a házasságát is. Ebben benne van az is, hogy ő minden hétfőgén a gyülekezetében van, benne van az is, hogy a feleség dolgozni kényszerül, s ezért ritkák a közös szabadnapjaik és alig tud a családjával, a gyermekeivel lenni a lelkész vagy éppen a lelkészné, s egyszerűen csak előáll a krízis.

Úgy látom, hogy a katolikus cölibátus intézményének az igazán megfelelő protestáns változata az a lelkészcsalád, ahol maga a munkaadó, az egyház a gyülekezet gondoskodik arról, hogy az a házasság jó értelemben védett legyen. Tehát az, ami mondjuk egy magyar állampolgárnak más hivatásban elvileg jár, hogy van két szabadnapja, meg van karácsonya és húsvétja – ez sajnos sok lelkésznél nem adatik meg, mert az ünnepnapok a gyülekezeté, a hétvége a gyülekezeté, s amikor esetleg ráérne a lelkész, akkor meg a házastárs nem ér rá... Ezek törvénytörően elvezetnek az elhidegüléshez vagy krízishez.

Őszintén szólva, nem azon csodálkozom, hogy ennyi válás van, hanem azon, hogy még nincs több, hiszen látom, hogy a lelkészcsaládok sokszor milyen terheket cipelnek. Itt bizony lelkipásztori vagy lelki gondozói módon kellene ehhez közelíteni.

Nyilván való, hogy rendkívül problematikus az is, ha egy lelkész házassága törésre jut és ugyanakkor a következő nap ő akarja mások házasságát megállítani. Itt nagyon nehéz hitelesen beszélni arról, hogy „holtomig holtáig el nem hagyom” és „Te se hagyd el!” – amikor ő maga esetleg már a válóperes ügyvédtől jön. *Itt nyilvánvalóan az*

egyház hitelessége is kockán forog meg az egész üzenet... Nem véletlen, hogy a legtöbb egyházban – sajnos nálunk még kevésbé – már kialakult a házasság gondozás, a házasságterápia. A katolikus testvéreinknél van már ilyen, hogy az elváltaknak a lelki gondozása, elváltak miséje. Tehát komolyan vesszük ezt a problémát.

Ebben az országban sajnos a házasságok fele tönkremegy és ha nem is ilyen arányban, de sajnos a lelkesi karban is ez egy komoly probléma.

Akkor szolgálatunk csak egy hivatalvezetés? Püspök úr lát-e esélyt arra, hogy megfordul ez a tendencia?

Gyors esélyt a változásra nem látok. Abban hiszek, hogy egészen alulról el lehet kezdeni építkezni... Ezért én nagyon sok reménységet fűzök pl. az egyházi óvodákhoz. Magam is nagytarcsai lelkészként egy óvodát indíthattam és a Déli Egyházkerületünkben is elég sok óvoda van. Tudniillik, ha a gyermekek számára sikerül már valami pozitívumot átadni, az a hosszútávú gyógyuláshoz vezető első lépés. A lányom óvónő és jól tudom, hogy mennyi sérült gyerek van. Amikor azt mondja neki az óvónéni: „Nem baj, az apukád majd segít!” s a gyerek szíjogva válaszol: „Az én apukám nem segít, mert nincs is apukám!” Ugye ismerősek ezek a „válassi árvák”?

Ha sikerülne pozitív családmodelleket közvetíteni a gyermekek felé – és itt van a felelőssége tényleg az oktatásnak már az óvodától kezdődően, s a tömeg-tájékoztatásnak, hogy ne csak arról szóljon egy film, hogy ki-kivel és hogyan csálja meg a párját, hanem legyenek olyan családi életek bemutatva, ahol boldogság van – és nem azt mondják, hogy unom a másikat, és „lecserélem az öregecske feleségem”... Ez egy hosszútávú feladat, amíg átforgalmazódik a tudat s a szív.

A példa- és modell-adás az, amiben az egyháznak van nagy lehetősége és felelőssége azáltal, hogy oktatási intézményeket tart fent. Mennyire téma mondjuk a hitoktatásban ez a házasságra való felkészítés? Vagy a konfirmációban, amikor a kamasz gyerekekre az egyház legalább néhány hónapon keresztül hatni tud? Mennyire vesszük elő a konfirmandus gyerekekkel, akik azért ott vannak már a szexuális ébredés küszöbén vagy éppen már nagyon is benne, hogy akkor most te hogyan készülsz a párod megtalálására és elfogadására és a hűség hordozására?

Ez egy hosszú folyamat. A romboláshoz is idő kellett, kicsit éllel hadd mondjam: Akkor mennyivel inkább az újjáépítéshez! Nincsenek kétségeim, ez hosszú évekbe telik.

Köszönöm a válaszokat!

„FÉBÉ-Nap”

Március 2-án, böjt 3. vasárnapján Veperdi Zoltán FÉBÉ-lelkész vezetésével ellátogatott gyülekezetünkbe *Taschner Erzsébet* diakonissza főnökasszony, *Nyári Erzsébet* és *Hatos Irén* diakonissza testvérek. Az egésznapos együttlét jó alkalmat teremtett a múlt felidézésére éppenúgy, mint a testvéri beszélgetésre. A délutáni szeretetvendégségen megismerhettük a Fébé Diakonissza Egyesület kialakulásának történetét és azt a sokrétű munkát, amit az egyesület végzett az elmúlt több mint 80 esztendőben.

Apropót a mai beszélgetésre az adja, hogy ma délután itt a tatali gyülekezetben egy kicsit visszatekintünk az Evangélikus Diakonissza Egyesület emberöltős múltjára. Hol és hogyan kezdődött ez a szépívű szolgálat? Mi hívta létre a rendet?

1924-ben kezdődött. Tulajdonképpen a hivatalos részről annyit kell tudni, hogy előtte *Pauer Irma* – aki alapította az egész egyesületet –, a reformátussokkal együtt egy másik anyaházban volt. Éppen misszióból jött haza, Asszuánból, Egyiptomból. Itthon aztán már nem a reformátusokat, hanem külön az evangélikusokat kérte, hogy lehessen egy új evangélikus diakonissza anyaház. *Rafay* püspök úr meg is engedte, sőt nagyon mellettünk állt, és így kezdődött Piliscsabán, *Pauer Irmán* a saját tulajdonú házában, a Bét-helben, a mi munkánk.

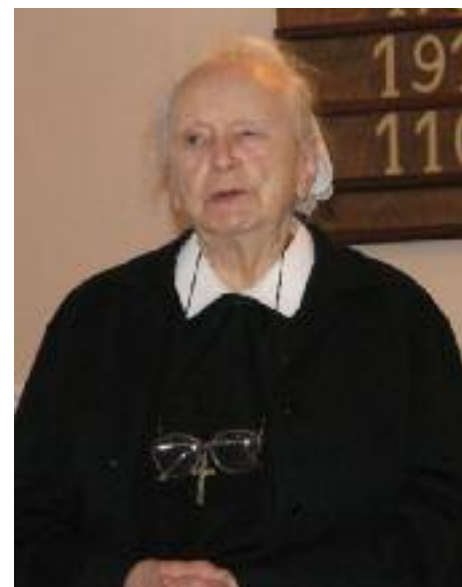
Adott erre példát valami külföldi modell, vagy teljesen – ahogy mondani szokták – „alulról jövő kezdeményezésre” indultak el?

Diakonissza anyaházak már voltak odakint, nem is egy. Mi is nagyon jól ismertük őket. Itthon, Magyarországon, Pozsonyban indult meg az egyik anyaház és az ottani testvérek jöttek át részben Bethániába, valamikor még az 1900-as évek legelején. Amikor 1924-ben *Bauer Irma* elkezdte ezt a szolgálá-

tot, akkor az evangélikusok között még semmi nem volt. Odaátról az evangélikus-református egyházból, diakonisszából 24 testvér jött át *Pauer Irmával* együtt, mert nagyon szerették őt. Voltak persze olyanok is, akik ottmaradtak. Akik átjöttek, helyet foglaltak a betheli házban, ami most is missziós telep. Aztán elkezdődött a munka.

A diakonissza testvéreknek mi volt a szolgálati területük, milyen munkát végeztek?

Először csak a háztartásban szorgoskodtak, aztán egyre több kötés-horgolás, aztán nyomdai munka – mert

vettek egy nyomdagépet is –, aztán egy évvel később már kórházban is segédkeztek a Telepi utcában. Bent Pesten volt „kórházrészleg“, sőt volt még egy árvaházunk is. Mindenféle munkában részt vettek. Piliscsabáról rendszeresen bejártak Budapestre, és tartottak bibliaórát, leányórát, ifjúsági órát, mindenféle gyülekezeti alkalmon részt vettek. A fő munkaterület azonban elsősorban az ápolás és gondozás volt.

Aztán később bővült a tevékenységi kör. Internátus lett a József utcában bent Pesten, és egyre több munkaág alakult ki. Ezért is jöttek be Budapestre 1929-ben, mert eredetileg Pesthidegkúton van az eredeti anyaházunk.

1929 után nagyon szépen fejlődött a szolgálatunk. 1936-ban már 97 munkahelyen dolgoztak a testvérek, valóban rengeteg munka volt. Ez érthető is, mert a lelkészeknek nagy volt a körzetük, nagy területen kellett volna szolgálni, és mindent nem győztek idővel energiával. Ilyenkor nagyon jó volt a segítség, amikor egy diakonissza testvér ment oda, és például vasárnap istentiszteletet vagy bibliaórát tartottak, vagy éppen az ifjúsággal foglalkoztak és vezették a vasárnapi iskolát. Ez volt az egyházban végzett munka.

A másik része viszont a kórház felé tendált, mert a Margit kórház teljesen a mi „birtokunkban“ – nem tulajdonunkban – volt, hiszen ott csak diakonissza testvérek dolgoztak. Ezeken kívül nagyon sokféle hívták a testvéreket: internátusokba, gyermekmunkában segíteni. Az anyaház ekkora már igen kicsi lett, így 1940-ben már bővíteniük kellett. Úgy terveztük, hogy középben lesz a templom, kétoldalt pedig az anyaház. Ebből akkor nem valósult meg az egész. Most pillanatnyilag már megvan, mert 51 év után visszakaptuk... s a gyülekezet befejezte a munkát.

Pauer Irma főnőkasszony szobájában, Dr. Frakas Mária testvérrel, s Trausenfels Elza főtestvérrel.

Volt-e, van-e a rendnek egy mottója, jelképe, „losung“-ja, ami meghatározza a szolgálat irányát?

Régen nem volt kimondottan ilyen. Akkor a szolgálat, a munka az elvégzendő feladat volt a fontos. Ma talán így fogalmazhatnánk meg: „az irgalmasság szolgálata”. Madocsai Miklós lelkész úr, amikor másodszor megalakult a Fébé, akkor nagyon hangsúlyosan az irgalmasság szolgálatát tette a középpontba. De azelőtt kifejezetten nekünk nem volt mottónk. Egyszerűen csak szolgáló testvérek akartunk lenni...

Azt tudom, hogy az egyesület a nevét a Római levéle 16 .fejezetének első két verséből kölcsönözte, de kinek az „ötlete“ volt ez?

Sajnos azt nem tudjuk, kinek az ötlete volt, mert ez még a legelső napokban történt, amikor minden egyes háznak, minden egyes épületrésznek, minden egyes szobának adtak valami

bibliai nevet. A legelső egyike nyilván a Fébé név volt. Csak gondolom, hogy Ponkla Irén testvér lehetett, hiszen ő adta a legtöbb háznak és résznek a nevet – ő egy nagyon áldott lelkű kis testvér volt, valószínűleg tőle származhat a név.

Áldott emlékeztű Fabiny professzor úr egyszer utánajárt, hogy hol volt, mit csinált, hol temették el Fébét, s kiderítette, hogy Spanyolországban van eltemetve. Nagyon nagy dolog ez, hogy végül is kiderült, ki volt Fébé, aki Pál apostol idejében szolgált. Egy középkori festett kép is előkerült, ahol is Fébé vállán ruháját hímzett bizánci kereszt díszíti, ami azt jelenti, hogy a keleti egyházban élt, amíg el nem küldték Spanyolországba.

Köszönöm a beszélgetést, és Isten megtartó kegyelmét kívánom a tatal gyülekezet nevében is minden diakonissza testvérre!

Az újonnan felszentelt testvérek egy csoportja Béthelben, a fasátor alatt (1950). Középen Dr. Farkas Mária főnőkasszony és Zulauf Henrik lelkész.

Túrmezei Erzsébet, a fiatal magyar-német szakos tanárnő felszentelésekor.

Kis település, ahol nagy dolgok történtek...

Beszélgetés a „Biblia-éve” kapcsán a vizsolyi református lelkész-házaspárral

Vannak találkozások, amiket a Jóisten készít elő - akár akarjuk, akár nem. Így hozta elő a Gondviselés bölgyi szele Sárosi-Vizaknai Gergelyt, s kedves feleségét Sárosi-Vizaknai Gabriellát. A „nagy dolgok” pedig nem az elmúlt években - ahogyan azt a fényképek tanúsága szerint gondolhatnánk -, történtek, hanem mintegy 400 évvel ezelőtt.

Aligha akad magyar ember, aki nem hallotta még Vizsoly nevét. Ugyanis a Hernád-parti településen nyomtatták ki az első teljes, magyar nyelvű Bibliát. A XIII. századi árpádkori templom a XIV. században gótikus hajóval és toronnyal egészült ki. Belsejében középkori fal-képek láthatók, és a templomban bemutatják a Károli-Biblia eredeti példányát. Ilyen múlttal rendelkező helyen szolgálni, nemcsak kiváltság, de igen nagy felelősség is. Erről, s annak a könyvnek a születéséről kérdezősködtem, mely a „Vizsoly - a magyar Biblia bölcsője” címet viseli.

A tatari evangélikusok a Biblia évét – német testvéreikkel egyidőben – vagyis 2003-ban ünnepelték. Az ökumenikus bibliára-figyelés magyarországi visszhangját a vizsolyiak viszont megelőzték. Mi történt nálatok 2005-ben, s mit jelent nektek egy ilyen nagy múltú helyen szolgálni?

Nagy megtiszteltetés, ugyanakkor nagy felelősség is Vizsoly református gyülekezetének és egyben Vizsolyának a lelkészének, illetve lelkészeinek lenni, hiszen feleséggel ketten végezzük ezt a szolgálatot. A nehézség így egyben a könnyebbség is, hogy *hitves- és szolgatársak* vagyunk, mert így szoktam a feleségemet bemutatni *hitves- és szolgatársam*. Aki még nem járt Vizsolyban, azt hiszi – távolról látva vagy idegondolva Vizsolyra, de ismerve a történelmét –, hogy ez mi egy nagy létszámú és erős gyülekezet vagyunk. A valóság azonban mást mutat: a vizsolyi református egyházközség egy nagyon kicsi gyülekezet.

Mindig is ilyen kicsi volt?

Az ellenreformáció sajnos megtette zsugorító hatását, de feljegyzésekből tudunk arról is, hogy az akkori gondnokot – aki tehető gazda volt – családostól, vagyonostól, mindenestől elűzték a faluból. Jelenleg 50 alatti egyházfenntartót számolunk, emellett még jönnek a gyerekek és a peremvidéken élők – így mintegy 75 református lelket tartunk számon. A népszámlálás adatai szerint 104-en vallották magukat reformátusnak, de ebbe a roma kisebbséghez tartozók is beleszámítandók.

Ez tehát az egyik oldala, hogy Vizsoly egy ilyen kicsi gyülekezet, de hál' Istennek a felelharmada a vasárnapi istentiszteleten lévőeknek ott van bibliaórán. De ez már csak játék a számokkal és az arányokkal. Ha 20-an vagyunk a vasárnapi istentiszteleten, azt már jó létszámnak mondjuk, s a bibliaórán pedig 8-10-en, nagyon jó esetben 12-en is összegyűlünk. De mint mindenütt, itt is van egy gyülekezeti „mag” akikre tényleg mindig lehet számítani, nemcsak a presbiterekre. Hála Istennek a gyülekezetben fiatalok is vannak...

Vizsolyt – sajnos – nagymértékben sújtja a munkanélküliség. A statisztika nyelvén ez azt jelenti, hogy 37%-a a településnek roma, az általános iskolában a

gyermekek 72%-a is a roma kisebbségből kerül ki. Körtünet, hogy egyre magasabban kvalifikált munkaerőt keresnek, s így a munkaerő-piacon az utolsó 10-15 évben igen nagy hátránnyal indulnak ezek az emberek. Nem egyszerű tehát az általános szociális helyzet.

Ennek javításán mi is munkálkodunk – ahogyan már beszéltünk róla. Az egy-

25 ezer ember látogatóként megfordul a templomunkban. Tudvalevő ugye, hogy az első teljes magyar fordítású Biblia egyik példánya mellett van több néhány Károli-Biblia még kiállítva összesen 10db. Egy vizsolyi, egy hanauai, egy híres nevezetes Kolozsvár-Nagyvárad 1660-61-ből, 1700 1800 1900-as évekből is és a legutolsó mindig a kronológiai sorban legutoljára kiadott Károli-Biblia. Bizonyítandó vagy demonstrálandó, hogy a Biblia az nem vitrinbe zárt, porosodó múzeumi értéktárgy, hanem Istennek 2008-ban élő és ható igéje.

Emellett vannak freskók és van egy latin felirat is „*Quid hic stas / si non oras rotius / exi foras*”, azaz: „*Ki itt állsz és nem imádkozol, fordulj meg és menj ki!*”. Ez figyelmezteti az Isten-félőket, a keresőket és a tagadókat, hogy ez a hely itt elsősorban Isten háza és az imádság hajléka.

Természetesen a folyamatos idegenvezetést nem mi végezzük, mert ez márciustól októberig valamikor heti 7 napból 8-10 órát is jelentene, de sok vendégünk, egyházi csoportunk van, akik igénylik a helyi lelkészek vezetését. Emellett magánemberként is illik helytállni: férjként, édesanyaként, édesapaként, feleségként...

Egy ilyen „nagyforgalmú” parókián bőven elégséges feladatot adna, ha valaki csak „papné” lenne, de amikor a lelkész felesége maga is „papnő”? Hogyan bírjátok?

Erre kaptunk elhívást, ez a dolgunk... Kiegészítve a férjemet talán érdemes elmondanom, hogyan kerültünk Vizsolyba. Érdekes ugyanis, hogy az én nagyapám, mint református lelkész 1946-67 között szolgált itt. Mi is átéltettük ugyanazt, mint a nagymamámék fiatal házасokként. Itt Vizsolyban születtek a gyermekeik, s gyakorlatilag azok a nénik, bácsik, akik most a templompadokban ülnek, azokat nagyapám keresztelte, konfirmálta, eskette. Van egy

ilyen kötődés is, s ez jó.

Új helyen kezdeni mindig nehéz, de hogy a szokásosnál nyíltabban fogadtak minket, az előd nagypapám évtizedes hűségese szolgálatának köszönhető, hiszen ő már letette „névjegyét” a gyülekezet asztalára. A kezdetektől nagyon jó kapcsolatunk van a gyülekezettel, szeretünk ott élni. Azt hiszem, hogy a mostani liberális,

Károli Gáspár gönci református lelkész, a Kassavölgyi Egyházmegye superintendense volt az, aki lefordította és 1590-ben megjelentette az első teljes magyar nyelvű Bibliát, ezzel ismertté tette a község nevét az ország határain kívül is. Károli Gáspár nem csupán fordítója, hanem egyben gondozója-szerkesztője, sajtó alá rendezője, kiadója is volt ennek a Bibliának.

Így ír erről a munkáról: „*Istennek nevét segítségül híván, minek utána hozzá kezdetem volna egynehány jámbor tudós atyafiakkal, kik nékem a fordításban segítségül voltak, meg nem szüntem addig, míg nem véghöz vittem a Bibliának egészben való megfordítását ...*” Abban az időben nem kis anyagi erőre és erkölcsi tekintélyre volt szükség a Biblia kiadásához. A nyomdát a főúri pártfogók megfelelő módon felszerelték, Németalföldről újabb betűkészlettel egészítették ki, a papírt pedig Lengyelországból hozták. És ez végképp megmagyarázza azt, hogy miért is Vizsolyt választották a nyomda felállítására (a község mellett kereskedelmi út vezetett Lengyelországba).

A Biblia címlapja „*nyomtatott Mantskovit Bálint által*”, mely 2412 oldalon kb. 800 példányban másfél év alatt készült el. Súlya kb. 6 kg, 55 fennmaradt példányról tudunk, közülük 24 országhatárainkon kívül van. Egy eredeti példány látható a vizsolyi templomban is. Az Európa Kiadó Magyar Helikon osztálya 1981-ben külön e célra készített papíron kiadta hasonmás kiadásban a Vizsolyi Bibliát, ezzel is méltatva e könyv irodalomtörténeti és nyomdatörténeti jelentőségét.

A Vizsolyi Biblia messze túlnő a református egyház keretein. Ezzel a munkával Károli maga is „*Isten egyházára ... minden keresztyén olvasóra*” gondolt. Így ír elkészült munkájáról: „*... szabad mindenkinek az Isten házába ajándékot vinni. Egyebek vigyenek aranyat, ezüstöt, drágaköveket, én azt viszem, amit vihetek, tudniillik magyar nyelven az egész Bibliát*”.

A fordítás egyik kiemelkedő mérföldköve a magyar nyelv és irodalmi stílus fejlődésének, megalapozója irodalmi nyelvünknek. A Károli Biblia kisebb-nagyobb revíziókkal több mint háromszáz kiadást ért meg, és máig a legnépszerűbb bibliafordítás a magyar nyelvterületen.

házkerületünknek a cigánymissziós programján keresztül a református hittanórákra nagyon sok gyerek jár. Összességében szeretnek tisztelni, bennünket. Előre köszönünk nekik, elbeszélgetünk velük, ha van bennük hajlandóság.

Tehát ez az egyik hangsúlyos oldal a település és gyülekezet kapcsolatában. A másik oldal pedig az, hogy egy évben 20-

rohanó világban, amit mi átélhetünk Vizsolyban, az a régi világnak a jó maradványa. Előnye is van tehát ennek a leszakadásnak... Itt még tisztelik az értéket és arra is van igényük, hogy hiteles legyen a lelkes élete.

Összességében ugyanazt tudjuk mondani meg prédikálni is, amit mi magunk is megélünk, s ennek – ezt lehet érezni – még van súlya. Nyilván amikor nem voltak gyermekeink, akkor időben egy kicsit többet tudtunk adni a gyülekezetnek. Úgy érzem most, s ezt mint édesanya is mondom: talán mélyebb lett a kötődésünk a gyülekezethez.

Az elmúlt évek alatt viszont tapasztaltabbak lettünk, s mint vizsolyi református lelkesek mindenképpen törekszünk arra, hogy akik hozzánk betérnek a templomba, ne csupán a freskókról meg a Bibliáról kapjanak bőséges információt, hanem az Ige magjait is el tudják magukkal vinni. Ami öröm, hogy a 2005-ös nagy ünnepségsorozat után azt gondoltuk, az érdeklődés majd alábbhagy, s kiderült, hogy mégsem. Újra és újra rádöbbenek, milyen jó, hogy még most is ennyien érkeznek hozzánk. Az első fárasztó pillanatok után – mert megtörténik, hogy valaki nagyon későn csönget be hozzánk, s át kell menni a templomba – mégis az öröm éled fel a szívemben: Milyen jó dolog, hogy vannak emberek, akik még most is fontosnak tartják, hogy a Bibliát megnézzék. Természetesen – ahogyan Gergő is mondta – a gyülekezeti csoportokat mi vezetjük.

Gergő, Te nem csak feleséged nagyapai szolgálata okán kötödsz a gyülekezethez, hiszen 2003-ban megjelent egy könyved is, ami a magyarországi reformáció egyik legnagyobb szellemi fellegrát szimbolizáló Vizsolyról szól...

Igen, s hogy még összetettebb legyen az Isten egyszerű gondviselése, hadd mondjam el „történetünket”. 1999/2000-es tanévben végzősökként a Tata szomszédságában fekvő Rév-Komáromban tölthettünk egy fél évet, az ottani teológián. Amikor lezártuk az első szemesztert, akkor megkerestük az akkori abauji esperest, az azóta püspökké választott Csomós Józsefet, hogy mi abban az egyházmegyében szeretnénk szolgálatot vállalni, ahová Vizsoly is tartozik. Először úgy volt, hogy Abaujvár, Pányok, Zsujta körzetet kapjuk, de utána ez egy pár órán belül módosult.

Februárban, amikor a szakdolgozat témáját kellett kiválasztanom – azt már tudtam, hogy egyháztörténetből szeretném írni –, akkor mi már minden hétvégén Vizsolyba jártunk ki egy kétütemű trabanttal, hogy elvégezzük az ottani szolgálatokat. Hétközben pedig koptattuk a sárospataki teológia padjait és lépcsőit. Ez az utolsó év az ötödév volt. Ezt persze követte még a hatodév, ami nálunk is a segédlelkési gyakorlat éve. Tudtam tehát,

mit választok, de a címe a dolgozatnak még másképpen hangzott: „A Vizsolyi Református Egyházközség története”.

Ez arányaiban nézve úgy nézett ki, hogy a terjedelem egytizede a község története, utána Vizsoly és környéke a reformáció korában, azután a következő fejezet volt a Biblia fordítás és a nyomtatás kora, egy picike utóélettel, utána pedig ténylegesen a nyomdának az utóélete. Tudni kell, hogy az 1500-1600-as évek elejéből kevés írásos adat maradt fent. Villanás-szerűen a római és a görög katolikus gyülekezetet is említettem egy lelkész névsor és egy nagyon rövidke történet erejéig.

Amikor a dolgozatom védelme volt, akkor a bíráló bizottság illetve vizsgabizottság egyszerűen kiadásra javasolta a dolgozatot... és akkor Isten arra felé küldött egy tiszteletbeli és utána tényleges egyháztagnakká lett embert, aki éppen könyvkiadásba fogott bele, s az első könyv, amit kiadott az én könyvem lett. Ennek a címe már ez volt: „Vizsoly – A magyar Biblia bölcsője”. Ez azonban már átdolgozott anyag, Dienes Dénes professzor úr által lektorálva, bővítve fényképekkel, presbiter névsorokkal, tanítói névsorokkal, lelkész névsorokkal.

Ez a könyv akkor nyitányát jelentette a 2005-ös ünnepi eseményeknek... Mit jelentett számotokra végigmenedzselni a vizsolyi Biblia kiadásának 400 éves jubileumát?

A szervezésnek minden apró-cseprő gondját Gergő vállalta magára. Természetesen a gyülekezettel együtt szerveztük, amely munkából az önkormányzat kivette a részét, de azt hiszem, egy kicsit túlon „túlvállalta” magát akkor Gergő... A család, s minden praktikus teendő így az én vállamat nyomta jobban. Ekkor már vártuk a második gyermekünket is, úgyhogy a kisfiam Ábel mellett elég dolgom volt...

A Biblia éve van. Nektek személyesen mit jelent a Szentírás?

Egyszerű kérdés, de jó nehéz rá válaszolni. Ha nagyon röviden kellene válaszolnom, nem tudnék mást mondani: maga az élő forrás, maga az élet.

Bennem három szó is fogalmazódott az első a forrás volt, a második a kincs, a harmadik az hogy biztos alap, mint a szikla.

Hogyan látjátok Vizsoly jövőjét?

Úgy gondolom, hogy a vizsolyi templomnak az ajtaját mindig ki fogja valaki nyitni – s remélem egy lelkész lesz az –, és 50-100 év múlva is útbaigazítja majd az ide érkezőket.

Azt, hogy a helyi gyülekezet élete hogyan alakul, nem tudom, csak reménykedem. Urunk a kövekből is támaszthat dicsoító lelkeket... Ha emberileg, nem is pesszimistán, de realisan nézzük, a vizsolyi gyülekezet tovább zsugorodik, s talán – Isten ne adja! – előbb utóbb elfogy.

A mi szolgálatunknak is ez a nagy terhe, imádkozva, tusakodva keresünk is megoldásokat, s bizakodunk hogy Isten Szentlelke megkönyörül a vizsolyi református lelkeken...

Valaki egyszer azt mondta nekem: „Aztán kitarítás ott a végeken!” Ezt akkor kicsit bántónak is véltem, de tényleg meg tapasztaljuk naponta, hogy szükség van a kitarításra...

Jövőnket Isten kezéből vesszük. Emberileg elgondolkodhatunk a „hosszabb távon” s ha reménytelenekké, bizonytalannokká is válnánk, Isten kezében még számtalan csoda lapul, talán egy-kettő a vizsolyiaknak is... Ami történt, az az ő akaratából történt mi javunkra, ami történni fog az is mi javunkra lesz, amíg lesz anyaszentegyház és társadalom és nemzet és emberiség.

A Vizsolyi Biblia

A Biblia Vizsolyon jelent meg először magyarul. A fordítást Károli Gáspár gönci református esperes 1586 folyamán kezdte, és a mű 1590-ben jött ki a nyomdából.

Ez a két mondat a mai ember képzeletét messze felülmúló teljesítményről szól. Mert ma is készülnek bibliafordítások, de teológusok, nyelvészek és sok más tudomány képviselőinek hosszú időn át összehangolt munkája eredményeiből születnek. Ki gondolna arra, hogy egyetemek jól felszerelt könyvtáraitól távol, vidéki kisvárosban ilyen vállalkozást el lehetne indítani? A másik irányból nézve pedig: mikor menne el valaki, aki anyanyelvére tudja fordítani a több ezer év alatt, különböző nyelveken írt szövegeket, Göncre papnak? Végül fantáziát mozgató a harmadik tény is: a kiadás. Sok száz oldalt szedett ki kézzel a nyomdász, Mantskovits Bálint. Az egész munka így minden idők magyar könyvkiadásának legnagyobb műve lett.

A történet bizonyos elemei általában jellemzőek az akkori Európára. Bizonyos elemei – bizonyos történések – viszont csak a 16. századi Magyarországon fordulhattak elő.

Általános volt az akkori emberek fantasztikus munkabírása. Jellemzőnek tekinthető az is, hogy hittek az egyén lehetőségeinek vagy képességeinek korlátatlanságában. (Ez politikusoknál vagy hadvezéreknél sokszor tévedésnek bizonyult.) A szellem emberei sokszor hihetetlenül nagy teljesítményekre voltak képesek. E teljesítményeket rendszerint nagyvárosokban, szellemi központokban, egyetemi környezetben hajtották végre.

A 16. századi Magyarországon viszont nem volt egyetem, nem voltak nagyvárosok. Az itteniek elmehettek külföldi egyetemekre – mint ahogyan el is mentek sokan. Aztán ott maradhattak volna a világvárosokban – de kevesen maradtak ott. A külföldet járt értelmiség túlnyomó része hazajött. Kis városokban, de még inkább falvakban lettek lelkészek vagy tanítók. Nekik köszönhetjük, hogy a magyar kultúra – Magyarország történelmének szerencsétlen fordulatai ellenére – sem szakadt le az egyetemes művelődés száláról.

Károlyi Gáspár ezek közé a külföldről hazatért, tanult emberek közé tartozott. Írt mást is, de mivel itthon a magyar nyelvű biblia megjelenítését érezte égető feladatnak, teljes erejével ebbe a munkába vágott bele.

Nem tudjuk, mennyire ismerte az előzményeket. Azt csak később derítette ki a tudomány, hogy először a huszita felkelés idején, még a 15. században fordították magyarra egyszerű szerzetesek a Bibliát. Az azonban nem jelent meg nyomtatásban, és több kézirat is elveszhetett. Az első, nyomdába került fordítás Szent Pál leveleit tartalmazta. Komjáti Benedek egy főrangú asszony, Frangepán Kata megrendelésére készítette, illetve adta ki 1533-ban. Aztán Sylvester János 1541-ben, Nádasdy Tamás támogatásával kiadott Újszövetség-fordítása tekinthető mérföldkönek. A nagy jelentőségű vagy kevésbé sikerült részleges, többnyire meg is jelent fordításokat pedig hosszan lehetne sorolni.

Károlyi Gáspár kitartó munkájához és valószínűleg három segítőjéhez a környék nagy műveltségű főuraitól kapott támogatás csatlakozott. Rákóczi Zsigmond, aki utóbb erdélyi fejedelem lett (1607–1608) és Báthori István országbíró (1586–1605) baráti köre szervezte. Így jelenhetett meg az akkori fogalmak szerint óriási, hét-nyolcszáz példányban és három kötetben a Vizsolyi Biblia. Mára Magyarországon 20 példánya maradt.

A magyarság szerencséje, hogy Károlyi Gáspár a magyar nyelv művésze volt. Nagy hatású szöveget alkotott. Fordítása később még számtalan kiadásban jelent meg. Egyszerű emberek és szellemi kiválóságok egyaránt olvasták. Így lett a Vizsolyi Biblia a magyar nyelv mércéje. Akár tudjuk, akár nem, ma úgy beszélünk magyarul, ahogyan Károlyi Gáspár több mint négyszáz évvel ezelőtt leírta. Vagy az általa felállított mércét kerüljük meg.

Péter Katalin

Aki közelebből ismerheti a Levente családot, az tudja *Döbrentey Ildikó* és *Levente Péter* életében az „ekhós szekér” önmagán meszse túlmutató szimbólum. Életforma, melynek ugyan velejárója az útonlevés, de központi eleme a találkozás. Nemrég egy szürke, napfénytelen februári nap délelőttjén a Lutherrózsa olvasói kedvéért megállt néhány pillanatra ez a szekér, hogy a Levente-Döbrentey művész házaspárt megkérdezhessük: Hogyan lehetséges az élet göröngyös útján – tengelytörés nélkül –, már idestova 40 esztendeje nemcsak előre haladni, de önmaguk nehéz útipoggyászán túl – ha az Élet úgy hozza – mások terheit is segítón hordozni...

Az ekhós szekér halad...

LR A művészvilág zaklatottságában igen ritkák a tartós kapcsolatok. A titok példaeértéki kíváncsi. Mi a titka annak? Hogyan lehet találni hozzáillő társat?

Tudatosan valom húsz éve, hogy pár-választás és pálya-választás. Nem fordítva, mert a pályaválasztáshoz teljesen alkalmatlan vagyok húszévesen, de a párválasztásra már alkalmas lehetek. Utána jön a pármegtartás – ha ez igényed és meg tudod tartani – vagy ha nem: elvált. *Borzasztó* ezt kimondani, de vannak olyan kapcsolatok, amibe bele lehet dögleni, s a megoldás csakis az elválás. Van ilyen ismerősünk, akiknek házasságát próbáltuk menteni, azután 15 év után azt mondtuk: „Na most váljatok el, mert ezután a következő felvonás a kislejtsze lesz.” Megtették, s rá fél évre mindketten megtalálták a párjukat, azóta is szépen élnek... Nos, ez az a kivétel, ami erősíti az én szabályomat, meg a magatartáskultúra szabályait. Ilyen is van, s ez elfogadható, csak nem tömegében fogadható el, hogy rögtön föladom, s nem harcolok a páromért! A pármegtartás azért fontosabb, mert ha sikerült megtartani a párodat, fo-

lyamatos biztonságban vagy. S ha biztonságban vagy, akkor vagy kész a pályamódosításra is. De ha ez is bizonytalan meg az is, akkor a keretből kilógó, depresszióra és alkoholizmusra hajlamos tagja leszel a társadalomnak...

Nagyon sok durvaságot tapasztalhatnak, láthatnak a mai gyerekek. Itt *Héregen* gyerekeket tanítok – én eredetileg tanár is vagyok –, s ez nemcsak egy vizuális- képzőművészeti kör, hanem sok minden egyéb is zajlik benne – természetesen... A legfontosabbnak azt tartom, hogy tanuljanak meg egymásnak megbocsájtani. Természetesen ennek megvan a koreográfiája is. Szembeállnak egymással, egymás szemébe néznek, s az egyik azt mondja a másiknak: „Ne haragudj Matyi!” – s a másik válaszol, ami szintén a gyerekek közös megegyezése szerinti szöveg: „Nem történt semmi, Ildikó!” Ezután jön egy mozdulat, azaz a megbántottság érzését félredobjuk... Örökre, mert amit megbocsájtottunk azt el kell dobni. S tegnap valahogyan nagyon képszerűen történhetett mindez – nagyon félredobtuk vagy nem tudom miért –, de egyszer csak megszólal egy kislány – általános iskolás, másodikosokról van szó – „De jó lenne, ha ez így történne otthon is” Ezekkel a szavakkal! Mintha egy giccses novellában megírnád... s echoként négy másodpercre rá megszólal ugyanezekkel a szavakkal a másik kislány is: „De jó lenne, ha ez így történne otthon is”. Ismerem őket, a jóra való, igyekvő szüleiket, meg azt is hogy életük telve van küzdelmekkel, a világgal és önmagukkal, s feltör a gyermeki sóhaj: De jó lenne...

LR A résztvét, a részesodni akarás vészott ki az emberokból.

Pontosan! És a *figyelem*, hogy nézz a szemembe, hogy ne a számítógép monitorjába meredez, ne is az ablakon át a cinegére, hanem *rám nézz* – kéri negyven évi házasság után a feleségem Tőlem is kérni(!) kell, aki magatartáskultúrát tanítok... „Mit is tanítasz?” – kérdezi néha – „Magatartáskultúrát? ...Látszott rajtad... szinte öt percig észre lehetett venni.” – mondja. Pedig 22 éve tanítom!

A részesedés nagyon fontos, kellenek a hitelesítő idők és pillanatok... Nagyon fontosak ezek. Ahogyan a gyülekezetedben temetted az embereiket, keresztelted és esketted a fiaikat lányait. Hihetetlenül fontos kötések ezek...

LR Az előbb Pétertől elhangzott egy nagyon szép szópár: „Feleségem és alkotótársam” – Mit jelent ez Nektek?

Fontos a kronológiai sorrend! Első a szerelmem, utána következik a gyermekeim anyja, s ezután az alkotótársam. Hiszen ha nem lenne a szerelmem, a

nagy „Ő”, akkor nem lenne a gyermekeink anyja, s nem is lehetne az alkotótársam. Az első kettő alapozza meg a harmadikat. Ha az első kettő nem működik, nem fun- gál a harmadik se.

Hogy nekem mit jelent? Azt gondolom, olyan emberek, akik szépen egymás mellett tudtak élni, még nem unták meg egy- mást 40 év alatt, még tudnak egymásnak, iparkodva, *naponta újítani*. Ez nem jelenti azt, hogy vannak, akik a tökéletes házasság birtokosai, *de töreksze- nek*, s ez nagyon fontos. Azt gondolom, hogy mindenekelőtt a *szerелеm méltósá- gát kell közvetíteniük*, tükrözniük a kor- társak, a fiatalok és talán ez a legfonto- sabb a gyermekeik előtt. Ezt a fajta szerelmi összetartozást bemutatni – hi- szen mi más tartana össze két embert?

Két nagy támadás érte a szerelmet. Az egyik, hogy a korszellem *ösztön- színtre, pillanatra szűkítette ezt a hatal- mas nagy erőt*, ami valószínűleg az ÚR- Isten legnagyobb ajándéka az ember számára. Tulajdonképpen mindent a sze- relemből tudok levezetni. Abból a fajta szerelemből, ami a biztonságos, a büszke, a felelősségteljes, az áldozatokat is vállaló, boldog és kudarcokkal teli szerelem. Erről beszélek, erről az egymást kereső, bizto- san egymásnak rendelt szerelemről. Arra a szép mitológiai történetre gondolok, ami elmeséli, hogy kezdetben az ember kétarcú volt: férfi és nő, de egy személy-

ben élt a férfi és a nő, s nagyon boldogok voltak. S az istenek megirigyelték ezt, s kettévágták ezt a harmónikus egységet, s azóta keresi egymást férfi és nő. S amikor pontosan azt a hiányzó felet megtaláljuk, s újra egy a két fél, akkor az az „igazi” sze- relem. Ha ez a csodálatos *egymásra-fi- gyelő szerelem elmúlik, akkor ez egység szétesik*. Ismerek házaspárokat, akik már „csak” szépen, korrektil együtt élnek. De nem értem, miért kellene erről az eredeti egységről *előre lemondani*?

A második nagy támadás a hívő vi- lágából, nagymértékben a keresztény vi- lágából érkezett, hogy ti. a „*szerелеm az csak egy darabig tart, s aztán az átlénye- gül szeretetté...*” Ez baromi unalmas per- sze egy fiatal számára. Egyrészt a fiatalok alig látnak maguk körül mást, mint rossz házasságokat, sterileket és unalmasakat, amik számukra szenteskedőnek tűnnek, s ezek számukra egyáltalán nem vonzóak.

Mind a kettő tehát olyan jelent mutat, amit erősít a média minden csatornája, meg az is amit mi a fiataloknak adunk, hogy az érzékek játékával teszi egyenlővé a szerelmet. Mind a kettő tévedés!

Számomra felemelő volt – egyszer már elmondtam nektek –, mert ritkán ta- lálkozik ezzel az ember... Amikor elhívtuk Bettát a televízióba... s ott volt egy há- romgyerekes házaspár... lassan ugye tíz éve volt ez... s folyt az a nagyon fárasztó munka, televíziósfelvétel, s ti ott álltatok a háttérben... Hátulról *átölelted* a Bettit... Két összetartozó, összeolvadt ember, s a három gyerek, s hozzátok tartozó gondol- kodásnak a képviselői, s ezt nagyon jó volt látni, hogy *szerелеmmel álltok ott*. Biztos vagyok benne, hogy erre nagyon sok há- zaspár képes lenne, de segítségre szorul- nak. A fiatalok pedig különösen is igénylik a biztatást, hogy ezt ne mesének vegyék, hanem bizonyásznak. *Demonstrálni kell tudni, hogy úgy állunk egymás mellett mintha fiatal szerelmesek lennénk*. Ez nem azt jelenti, hogy „nyaljuk-faljuk” egy- mást, hanem ilyen biztonsággal állunk egymás mellett.

Azt gondolom a szerelemről, hogy a legnagyobb ajándéka az ÚR-Istennek, sírig tartó gyönyörű játék, mert minden bol- dogságunkat ebből le tudjuk ebből ve- zetni. Hihetetlen sok alkalmazkodással, lemondással jár, de nagyon sok *örömet, állandó alapterület* ad, különösen akkor, ha az ÚR-Isten áldása van rajta... Azt hi- szem valami ilyesmi volt a ma reggeli ígé- ben is, „ha az ÚR nem építi a házat, hiába fáradnak az építők”.

Mert mi az útmutató ígéivel fekszünk és kelünk, azóta, hogy befejeztem 24 éves koromban a marxista egyetemet...

Ha tehát rajta van az áldás, akkor nemcsak működik, meg- yeget, hanem *halad is előre*. Lehetetlen körülmények között is. S valahogyan eközben meg- születik, hogy alkotótársai vagyunk egy- másnak. Nagyon nehéz, amikor két telje- sen különböző érdeklődésű ember él együtt. Nálunk „szerencsés” a helyzet, mert közel azonos az érdeklődésünk. Akárcsak nálatok: pap és orvos. Nagyon távolinak tűnik, s kiderül, hogy nagyon mégis közeli, hiszen a közös pont, hogy mindkettő a lélekre figyel. Nálunk pedig Péter bábszínész én pedig tanár vagyok. Mindketten gyerekekkel foglalkozunk. Ugyanakkor nagyon fontosak a visszajel- zések – két három ember véleménye szá- mít igazából –, s egyszerűen *kiderül, hogy a társam véleménye a legfonto- sabb, mert ő igazán, teljesen rám tud fi- gyelni*. Nincs nagyszerűbb, amikor a másik előtt, „*nyílt színen*” gondolkotha- tom. Így lehet megenni minden hivatalos elismerés nélkül, hogy az akinek a szava szakmailag, emberileg meghatározó – az erőt, biztatást ad, sőt olykor szárnyakat.

Így lesz alkotótársa egyik ember a másíknak, mégha konkrétan nem is dol- goznak együtt. Nálunk a közös együttdol- gozás úgy kezdődött, hogy mindig meg- beszéljük azt, amit a másik végzett, s nagyon hamar, házasságunk első éveiben elkezdtünk együtt dolgozni, talán három év után...

Nem, a hatodik esztendőben. Először ugyanis boldogultunk – talán ez a legmegfelelőbb szó erre –, *boldogultunk*, aztán Il- dikónak kezdett kinyílni a szeme, s elkezdett engem... *nem kriti- zálni*, hanem *menteni*... Én erősen „té-

kozló fiú-tékozló lány” úton jártam, úgy 24-25 éves koromig biztos. Addig biztosan *ösztlőnlény* voltam, utána kezdtem egy kicsit *észlőnlény*é válni, de *társas lény-ségre*, vagyis *érett felnőtségre* sajnos csak 43 éves korom óta törekszem. 43 éves koromra lettem önmagam számára elviselhetetlen, s három év pokol után kezdtem el gondolkodni, hogy hogyan lehet újra kezdeni. Nem előlről kezdeni, újra kezdeni. Előlről az üres ember kezd minden nap, én az előző tapasztalásaimat feldolgozva az *új-rakezdésre* vagyok alkalmas.

Nem akarom *megváltoztatni* magam, hanem meg akarom *ismerni önmagam*, s meg akarok bocsájtani magamnak, hogy olyan vagyok, amilyen vagyok, de tudom, hogy ez kevés, s elkezdlek pozitív személyiségeket gyűjteni magamra. Levente Péter rendkívül türelmetlen ember, de elkezd önfegyelmel arra szoktatni magát, hogy türelmes legyen. Elkezd szoktatni magát arra, hogy csak megbánódjon, de ne sértődjön meg. Levente Péter, a sarkosan fogalmazó, a bosszúálló, a vitriolosan cinikus, lelkeket tipró és gyötrő ember elkezd arra törekedni, hogy megértőbb s elfogadóbb legyen, a másik éppen általam látható személyiségével kapcsolatban, s vagy hallgasson vagy a viccelődés helyett építő szeretettel próbáljon valamit mondani... és Levente Péter megpróbál, az egyéb negatív – természetesen ösztlőnlényéből fakadó – kísértéseknek ellenállni, s próbálja építeni a pozitívnak látszó személyiségét.

Hadd szóljak még az *alkotótársságról* illetve a *társságról*. Az *alkotótársság* – ami olyan érdekes a mi életünkben –, kiderült, hogy nagyon is *társadalmi* illetve *politika-függő* dolog. Ugyanis, legnormálisabb dolog családi vállalkozásról beszélni 2008-ban – Hála Istennek! Nagyon megvetendő, s sok kritikára alkalmat adó formáció volt ez az 1970-es években, amikor mi elkezdtünk így dolgozni. Egyáltalán semmilyen támogatást nem kaptunk, *túrtek* voltunk, s nagyon sok „elvtársi” kritikát kaptunk... Ez egy kispolgári „formációnak” számított. Még mi sem voltunk biztosak benne, hogy ez jó-e? Aztán a 80-as években elkezdtünk saját pénzen külföldi színházi-, televíziós-fesztiválokra járni, ahol színvonalas ifjúsági gyermekműsorokkal találkoztunk. Frenetikus volt, amikor szembe-sülsz azzal, hogy jó úton jársz, hogy a *világ legtermészetesebb dolga az, amit mi is csináltunk*, s azok amik a legnagyobb hatást tették ránk, kiderült, hogy *családi vállalkozások* voltak. Egy olasz vagy egy avignoni közegben ez abszolút természetes volt, hogy ez egy életforma, s csak minálunk itthon nem normális. *Itthon pedig minden, ami előbbrevivő és természetes lenne, arról örököss visszajelzést kaptunk, hogy nem felel meg ennek a fajta társadalomnak.*

Nagyon nehéz dolog volt ez, s ezzel a szuverén törekvéssel is összefüggött hogy

én is és Péter is, a saját nevünkön dolgoztunk, alkotótársai voltunk egymásnak, de mi nem hangsúlyoztuk – nem is volt rá alkalom ezekben a munkákban –, hogy mi egy házaspár vagyunk. Manapság ezen el sem gondolkozunk, hogy ez mennyire fontos, pedig valószínű, hogy erre kaptuk a küldetésünket. Törekszünk arra, hogy együtt végezzük ezt a munkát, együtt menjünk el, ennek – s visszacsatolnék oda, amit a szerelemről mondtam el – demonstráló ereje van.

Ennek úthenger hatása van! Ritkán tudunk együtt menni, de nagyon jó, amikor először ő megy s én követem vagy fordítva. Ebben a mostani „civil kurázsiban” úgy szeretnénk csinálni, hogy egyidőben tartanánk egy kétfelé bontott csoportban egy-egy előadást, s azután pedig helyett cserélnénk. Így azután kiderül, hogy hogyan gondolkodunk mindketten ugyanarról, hogyan egészítjük ki egymást, s mint fogaskerekerek hogyan működtetjük ugyanazt az ébresztőórát.

Az ébresztőóra rugóját föl kell húzni, erőt kell kölcsönözni neki. Péter, te mint Thália papja, aki a nemzet megszólaló lelkiismerete is kell hogy legyen, s ezért nem lehetsz csak színí ember, közember is kell hogy legyél – Te hogyan töltökezel, honnan kapod az erőt?

A *családból*. Nemcsak a mostaniból, hanem visszamenőleg az egészen úkszüleimig, akik között cseh-szudéta német is volt. De akárhogyan is nézem a családfámat, kiderül számomra, hogy nem volt soha ilyen kor, mint a mostani, ami az előzőekhez viszonyítva a *legkönnyebb*. S ha tudom, ismerem, hogy milyen volt az a kor, akkor *igyekszem nem szégyent hozni azokra, akik elődeim voltak*, s akik helytállásának köszönheti Levente Péter, hogy itt ülhet Döbrentey Ildikóval és Franko Mátyással. Ők azok, aki *helytáll-*

tak a véráztatta, ideológiák-áztatatta korokban, s azokhoz képest az én helyzetem a *sokkal könnyebb*.

De hogyan lehet, hogy bírom, hogy még nincs végem? 65 éves vagyok, rengeteget dolgoztam a közért, s aki ennyit dolgozott a közösségért, annak már rég meg kellett volna halni gyomorrákban vagy szívinfarktusban. Honnan az erő?

Először is onnan, hogy tudom: *férfi vagyok*, s ebben nincs kétségem. A másik csoda, ami ugyanolyan fontos, tudom, hogy *ember vagyok*. Mi a különbség az ember és a növények meg az állatok között? Az, hogy az ember megkapta a választás lehetőségét! Gondolkodás – döntés – cselekvés hármas lehetőségét. Azaz: az igaz hogy férfi vagyok, de rájöttem arra, mint választani képes, s igényes férfi, hogy én ember is vagyok, pontosabban csak *fél-ember* vagyok, de én *egész emberként* szeretnék élni!

Amikor elvégeztem az esztétika-filozófia szakot, akkor rájöttem: Dehogyan leszek én idealista materialista! Én a földön járok, gondolkodó ember vagyok... Ki hiszi azt el, hogy ezen a földön egyenlőség meg ilyesmi lesz? Ilyen idealista eszmékben nem fogok hinni, s nem a pártba léptem, hanem az édesapám mutatta utat folytatnom: *realista, Jézus-követő, egyistenhívó leszek!* No de ehhez egyedül porszem vagyok, eltaposnak a másságot hirdető és az én gondolkodásomat elsöpörni akaró, agyamat kimosni kívánók hada. *Megmaradásomhoz a másik félre van szükségem*, akivel összekapaszkodhatom túlélhetem ezt. Na erre megtaláltam ezt a másik felet egy csodálatos nőben, 40 évvel ezelőtt, s azóta nem félemberként, hanem *egész emberként* igyekszünk élni. S a gyermekeinket pedig nem magunk közé, hanem magunk *köré* szültük. A válások nagy része ezért történik, mert ezek a „jó szülők” egymás közé szülik a gyermekeiket, s két fél ember neveli őket... Aztán a végén még ezek a félemberek-nevelte gyermekek számon is kéri szüleiktől, hogy miért nem voltak elég ügyesek, gazdagok, miért csak ekkora az örökség stb...

Én, Döbrentey Ildikó félelmevel együtt, *egész emberként*, a gyereinket magunk körül tudva, a közönségünket nem magunk közé, hanem magunk köré engedve, a gyermekeinkből, a fogadott gyermekeinkből, s a közönségünkben *egy közösséget tudunk kovácsolni*, akiknek mi *egész-ségből* példát mutatunk. Így tudunk megmaradni ebben az állapotunkban addig, amíg az Úristen feladatát ad.

Az az ember, aki ilyen *egész-ségből* indul reggel, s tudja, hogy este ilyen *egész-ségbe* érkezik vissza, óriási előnyben van a többiekhez képest. Így tudtam tegnap elmenni Nyíregyházára tanítani a főiskolásaimat. 8 órát ott tanítottam, majd visszajöttem Héregre – mindezt 24 órán belül. Nem okoztam balesetet, igyekeztem megfelelni a pedagógiai és egyéb kihívásoknak, s mindezt azért tudtam megtenni, mert tudtam, hogy otthon vár rám az *egész-ség*, amiből hajnalban elindultam... És miközben álltam a katedrán vagy ültem a volán mögött végig ebből az *egész-ségből* táplálkoztam lelkileg. *Közösségi emberként tehát őrzöm az egész-ség utáni természetes igényemet...*

Talán ez az a végső valóság-közeli állapot, amit törekony létünkben egyáltalán elérhetünk, s talán erről szólnak vagy arról az egész-ségről kell hogy szóljanak a mesék? Ildikó, mint mesefő Te ezt hogyan látod?

A szerelem és a mese közös pontja a játék. A szerelem egy csodálatos nagy játék, amiben rengeteg, csak arra a két emberre vonatkozó közös tudás van, ami összetart, s minél régebben vagyunk együtt, annál inkább összetart. Titkos nyelvi megfogalmazások, titokzatos hangsúlyok, titokzatos érintések, összenézések, s csak annyi: „Emlékszel?” Ezek építik fel a szerelmet, mint egy gyöngysort.

A mese is ilyen közvetlenül kapcsolódik a játékhoz. Onnantól kezdve, hogy van egy pirinyó kis emberke, akinek rossz kedve van, s odahajolok hozzá, s valamivel, ami a kezembe akad eljátszom egy történetet, ami egy rögtönzött dramatikus játék. Ugyanakkor a mese attól mese, hogy benne vannak azok az idiómák, amik nélkül nem mese „hol volt, hol nem volt” vagy „szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál”. Ezekhez tartozik egy *belső át-lényegülés*, ami hangsúlyokban, tekintetben, levegővételben s az egész emberben megnyilvánul, ha jól mesél. Ezt lehet egyébként tanítani, hogy olyan mesét mondjon pl. az ovónő vagy az anyuka, amit *teljes lényével jónak tart*.

A mesélő és hallgató közötti játék, hasonlítható egy kicsit a szerelemhez is. *Ezért nincs számomra csodálatosabb egy családon belül, mint a nyílt színen való gondolkodás*. Sokszor nem is az információ hat, hanem a személyiség, amely áthatja az információt. A mesélőnél ez ugyanúgy van, mint a tanárnál vagy éppen a papnál. S aki a személyiségét így fonja egybe a mondanivalójával, akkor abból meg lehet érteni egy *egész világot*. Ha így mesél gyermekének esténként az édesanya vagy édesapa, akkor nemcsak hatalmas érzelmi megerősítést adnak, de titkos módon bevezetik a költsézet világába is, ami által később, felnőtt fejjel jobban meg tudja majd érteni a világot, benne a szerelmet is.

Ahol a hűség az alap. De hogyan ébreszthető fel vagy adható át a hűség utáni igény?

A hűség számomra egy *gyűjtőfogalom*. Amikor a párválasztásról beszélünk, akkor el kell mondani a *test-szellem-lélek* hármas egységét. A fiúnak és lánynak először meg kell szagolnia egymást, mert ami az egyik számára vonzó

lehet, a másikat taszítja! Ha taszítja, akkor nem desodort kell használnia, hanem nem szabad hozzámenni, *akkor mást kell keresni!* A második: *tud-e beszélgetni vele?* A harmadik: *a randevúról mennyit késik?*

Vagyis még nem a hűségről van szó, annak csak egyik alkotórészéről, egyik fogaskerekéről, a *megbízhatóságról*, hogy megvan-e a contractus. Amikor ismerkedünk, akkor a test-szellem-lélek a sorrend, de abban a pillanatban, hogy kimondtam az igent – Igen ő az! – onnantól kezdve megfordul a sorrend: lélek-szellem-test, s ez tart a haláláig. Senkiben nem bízom meg, csakis öbennem, a feleségemben. Ő pedig senkiben ne bízson, csakis a férjében. *S hogy ez 101%-ig működjön, na ehhez kell az Isten*. Nekem kell. Másnál nem tudom, hogy ez hogy van – lehet, hogy másnál enélkül is megy –, nálam, nem. Nekem kell ehhez az Isten, ráadásul – erre is rájöttem – *muszáj a templomba járnom*, mert kell a gyülekezet, a hason-szórúek, hasonlóan gondolkodók közössége. Így erősödik bennem a hűség, ami-ben benne van a *természetesség*, a *kíméletesség*, a *kegyesség* (nem a kegyeskedés!), az *alázat* (és nem a szervilisség, a szolgálalkúság), benne van az *áhitat*, s újra mondom: a *megbízhatóság*. Nem kell ide ügyvéd és szerződések! Egy kézfogás, szemébe nézek és azt mondom: Igen. Vagy – Nem. S ha *nem*, akkor benne van, hogy rám ne számíts, én nem vagyok ott, nem állok mögötted.

Péter, nagyon szépeket mondtál... Milyen gyönyörű a nyelv!... Számomra a hűség a *hosszútávúval* fordítható, ezzel válik igazán megfoghatóvá. A hosszútávúban akkor kap értelmet a hűség, ha energiát fordítottam arra, hogy megismerjem azt a másik feletem – amennyire lehet –, mielőtt hozzákötöm az egész életemet.

Megismerni a másikat, a hibáival együtt, *nem bekötve a szememet*, hogy majd ezek elmúlnak, ha ő ott lesz mellettem. Ehhez idő kell, s akkor is nagyon nehéz meghozni a döntést. Egy jellemző történet: Dorka lányunk, amikor már Dénessel összeházasodtak, egyszer kijelentette: kutyát szeretne... Belvárosi kicsi lakás, fiatal házaspár, rengeteg elfoglaltság, tervezték már a gyermeket is – nem szoltunk bele soha a döntéseibe –, de most megjegyeztük: „Várhatnának azzal a kutyával, hiszen az rengeteg törődést,

odafigyelést, mindenek előtt *időt* igényel, s a kutyának is jobb lenne talán vidéken...“ – ha egyszer oda vinné őket a sors szele. Láttuk, hogy Dorka hajthatatlan, mert nem tud állat nélkül élni, – mindig volt valamilyen állata –, s amikor azt mondtuk nekik: „Szenvedni fogtok a kutyával.” Ő csak ennyit válaszolt: „Anyá, én szenvedni akarok azért a kutyáért...”

Akkor értettünk meg sok mindent. Tulajdonképpen a házasság is hasonló ehhez, amikor a másikkal sóvárogva együtt akar élni, s tudja, hogy nemcsak öröm, de rengeteg a szenvedés is benne, mégis akarja. Mert *akarjuk* a másik közelségét, hogy ő ott legyen, azzal együtt, hogy jól tudjuk, lesznek gondok, sőt betegségek és tragédiák is lesznek. Mégis „szenvedeni akarok miatta...” – persze közben meg örülni annak, hogy ott van mellettünk, s simogat a közelségével. Amikor két ember életében elérkezik az a pillanat, hogy gyermeket akarnak, akkor nagyon jól tudják, hogy nemcsak öröm lesz benne, mégis *szenvedni akarnak* érte.

Befejező mondatként hadd mondjam el – amikor a házasságról beszélünk –, hogy mi volt az én *karrier-álomom*. Huszonegynehány évesen én *nem* nagy színész akartam lenni, *nem* gazdag ember akartam lenni, én *nem* érett felnőtt akartam lenni – ilyen komoly dolgok nekem nem jutottak eszembe –, én egy valamit akartam:

családot szerettem volna alapítani, én meg akartam házasodni, én nőszülni akartam, nővel, s gyerekeket akartam...

Én egy olyan családi közösségből jöttem el, amely anyagilag mindig bizonytalan volt. De a mindennapi kenyér biztonsága az bőven megvolt. Nem emlékszem, hogy bármiféle materiális hiányom lett volna. Nem emlékszem, hogy bármiféle szellemi hiányom lett volna, s arra sem, hogy bármiféle lelki hiányom lett volna, a szülői odafigyelő szeretetben... Pedig apám négy évig volt börtönben, anyám kétszer volt idegösszeomlással kórházban, 58 évet éltek együtt... Én az *ő egész*-ség példájukat láthattam magam előtt, s ösztönösen arra törekedtem, hogy mielőbb megvalósíthassam a magam életében is ezt az *egész*-séget. Mostmár ilyen szavakkal, ilyen magatartáskultúra-fogalmakkal is el tudom mondani, hogy – szerintem – miért vagyok sikeres és eredményes művész, ráadásul még tanító is. Azért, mert *erre törekedtem*. Tanító egyébként nem lennék, ha családból eredő katartikus élmények nem érnek: megtaláltam a másik feletem, s később a gyermekeink... akik közül kettő meghalt, egy pedig meg sem foganhatott, pedig hét és fél éven keresztül Zsófinak neveztük a második gyermekünket. Ha nem hal meg

kettő, s egy pedig meg sem foganhatott, s nem lesznek ekkora tragédiák, s plusz még akkora kegyelem, hogy egy pedig még életben is van... akkor én *soha* magatartáskultúrával, magatartás-kutatással nem foglalkoztam volna.

Sokan felteszik ezt a rossz kérdést: „Miért van szenvedés?” Ez ugyanolyan rossz kérdés, mint az, hogy „Van-e Isten?” Nem az a kérdés, hogy miért a szenvedés, hanem az, hogy: „Mit jelent az neked?” S ebből a szenvedésből aljasan, cinikusan vagy nemesen kerül-sz-e ki? *Óriási lehetőség, hogy választhatok!* Nem állok meg a cinikus gondolatnál, nem állok meg az aljas gondolatnál, hanem választok, továbbmegyek, s felteszem a kérdést: *Uram, hogyan nemesedhetek én ebből a helyzetből?* Kérlek segíts nekem, mert egyedül nem találok kiutat! S, ha sikerül Isten segítségével választ találnom a feltett kérdésekre, akkor újra csak rádőbbsenek: megint egy újabb kérdéssel állok szemben...

LR Talán azért, hogy megtanuljuk: teremtményét soha nem hagyja el a Teremtője. A Luthorróza olvasói novében is köszönöm a beszélgetést, s a nemesítő gondolatalkotát!

Döbrentey Ildikó

Zsiráf atyafi

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy magányos zsiráf. Egy szép napon elhatározta, hogy megkeresi az atyjafiait, mivel még sohasem látta őket. Gyorsan legelt egy kis falombot, nyelt egy korty esővizet, aztán megtörölte a száját a fűben, és már indult is. Ment, mendegélt. Hamarosan találkozott egy gekkóval.

– De szép foltos a bőröd! – örvendett meg a zsiráf. – Hasonlítasz rám! Lehet, hogy atyámfia vagy?

– Meglehet – mosolygott a gekkó. – Tudsz falra mászni? – azzal hipp-hopp, felmászott a meredek kőfalra.

– Megpróbálom! – rugaszkodott neki a zsiráf.

Próbálkozott is, próbálkozott derekasan, míg végül lehuppant a fűbe, és jól megütötte magát.

– Úgy látszik, mégsem vagy atyámfia – mondta csalódottan. – Te csak mássz a falra, én továbbmegyek!

És továbbindult. Ment, mendegélt. Nemsokára találkozott egy keverékkutyával.

– Szép foltos a bundád – kezdte a zsiráf óvatosan. – Mondd csak, szoktál falra mászni?

– Nemigen! – vakkantott a kutya.

– Akkor lehet, hogy atyámfia vagy!

– Lehet! – lihegte a kutya. – Tudsz ugatni? – azzal hevesen ugatni kezdett.

– Megpróbálom... – köszörülte a torkát a zsiráf.

Próbálta is, próbálta derekasan, míg olyan csuklás jött rá, hogy csak úgy rengett a hasa.

– Úgy látszik, te sem vagy atyámfia – nyögte keservesen. – Te csak ugass, én továbbmegyek!

És továbbment. Ahogy ment, mendegélt, találkozott egy tehénnel.

– Foltosnak foltos vagy, de szoktál-e falra mászni, vagy ugatni? – kérdezte tapasztaltan a zsiráf.

– Á, dehogy! – nézett jámboran a tehén.

– Akkor lehet, hogy atyámfia vagy! – reménykedett a zsiráf.

– Minden előfordulhat – örölte a szót a tehén.

– Tudsz tejet adni?

– Méghogy tejet adni? – gurult méregbe a zsiráf.

– Hiszen én legény vagyok! Te csak adj tejet! Én megyek!

Nem is ment, hanem csörtetett most már a zsiráf.

– Lehet, hogy nincs is atyámfia! – mormogta dühösen.

Ebben a pillanatban azt hallotta:

– De szép foltos vagy!

Körülnézett a zsiráflegény, de csak egy lombos fát látott.

– Legelek egy kicsit, úgyis megéheztem – gondolta.

Hát, ahogy ott legel, egyszer csak egy másik meleg orrot érint az orra! Az orr megmozdul, s alatta egy száz ismét azt mondja:

– De szép foltos vagy!

– Te meg szép kék vagy – rebegte a zsiráflegény, mert egy egészen kék valami nézett vele szembe. – Meg kell tőle kérdeznem, hogy szokott-e falra mászni, ugatni vagy tejet adni – gondolta, de ehelyett inkább azt kérdezte: – Nem baj, hogy sárga vagyok?

– Egyáltalán nem – válaszolta a másik, és kilépett a lomb mögül.

– Teremtőm! – dobant nagyot a zsiráflegény szíve.

– Egy igazi zsiráfleány! Milyen kecses, hosszú a nyaka, karcsú a lába, gömbölyű a mellkasa! Meg kell mondanom neki, hogy gyönyörű! – de ehelyett inkább azt mondta:

– Ízletes ez a falomb.

– Ó, rengeteg falomb van itt – nézett körbe a zsiráfleány. – Kettőnknek is elég!

Így történt, hogy attól kezdve együtt legelésztek ők ketten. Mindennap legeltek egy keveset, de csak annyit, hogy másnapra is maradjon, utána esővizet ittak, aztán megtörölték a szájukat a fűben. Az atyjafiakat nem keresték tovább, mert már nem voltak magányosak. Na, meg az idejük sem engedte, hisz nemsokára szép zöld zsiráfgyerekek születtek, és inkább őt dajkálták. Tán még most is dajkálják, ha azóta föl nem cseperedett!

Így volt, nem így volt, égbőlpottyan mese volt!

Az első találkozások élményel egy egész életen át kísérek. Hogyan ismerhettétek meg egymást, amikor két határ is elválasztja Székelykét és Vrtot egymástól?

KATA: Ekkora térbeli távolságot szerencsére nem kellett legyűrnünk ☺, inkább az idő tréfálkozott velünk. Virtuálisan egyetlen ajtó választott el bennünket és két hónap. Feri ugyanis 1995 szeptemberében beköltözött a győri DOMUS Hungarica kollégiumának 4. szobájába, én pedig három hónappal előtte, június végén költöztem ki a hármashól. A valóságban azonban 6 évig várnunk kellett a találkozásra, amikor a fenti, határontúli diákokat támogató egyesület jubileumának ünnepelésére összehívta alumnusait. Maga az élmény mindkettőnknek annyira mélyen érintett, hogy nem is könnyen nyilatkozunk róla. Ilyen áramütés egyszer éri az embert egy életben. Mindenesetre annyit elárulok, hogy máig féltett kincsként őrzöm azt az inget, amit Feri akkor viselt.

A több száz kilométeres távolság, még ha magyar nyelvterületen húzódik is, csak jelentett némi akadályt. Ha másban nem is, mentalitásban.

KATA: Ez teljesen igaz. Egy csallóközi-mátyusföldi ember másképp nézi és látja a világot, mint egy al-dunai, dél-bánáti székely. De az alap ugyanaz: a keresztény, földműves magyar paraszti kultúra. Egyébként ennek a határtalan otthonérzetnek számos kifejezetten előnyös következménye van. A mai napig meglepjük egymást néhány új szóval, sőt, eltanuljuk egymástól a szerb és szlovák jövevényszavakat is. Ez nagy szellemi kaland. Azon mosolygok mindig, hogy a mi gyerekeink nyelvileg az egész Kárpát-medencében otthonosan mozognak majd. Ezen felül előnyös, hogy tudjuk, miért érdemes „Tótiába” átugrani, mit jobb inkább a horvátoktól hozni. Nagy tudorai vagyunk a volt jugoszláv és csehszlovák élelmiszeripar csúcstermékeinek, nálunk mindennapos az ajvár, a parenica, a milácik, a prsut, sőt, anyós-pajtás, Luca mama receptje alapján már egész jó burekot tudok készíteni!

Milyen mintákkal éreztetek a házasságba? Hasonlóak voltak otthon a szülői szerepek?

KATA: Épp ellenkezőleg! Én csonka családban nőttem fel, Feri szerint nálunk nőuralom volt. Az övük viszont egy klasszikus, patriarchális családmo-

3-4 éves házassok vagytok... Mit vártatok a házasságtól, s mit kaptatok benne?

KATA: Ezt így nem is tudom megközeleíteni. „Én még őszinte ember voltam”, nem vártam a házasságtól semmit, csak adni akartam. Különben sem

gondolom, hogy a házasságot a klasszikus mérleges serpenyővel lehetne mérni, mintegy a Franklin-féle szabályt alkalmazva: mi szól el-

lene, és mi szól mellette.

Úgy látom, hogy sokkal finomabb műszerekre lenne szükség, melyek mindig elemzik a körülményeket, előzményeket, korábbi tapasztalatokat. Szóval, erre nem tudok Neked okosat válaszolni. Talán még azt, hogy egyfajta megérkezés-élményt reméltem, a jó kikötő érzését, ahonnan már nem kell tovább hajózni, és ezt maximálisan meg is életem. Azon viszont egyre gyakrabban elgondolkodom, hogyan képzeltem a jövőmet fiatal felnőttként, és egy valamiben biztos vagyok: sosem gondoltam volna, hogy hó végén számolni fogjuk, hány befizetetlen csekk maradt a polcon. Emberi méltóságot sértőnek érzem, hogy a XXI. század elején, Európa közepén, diplomás fiatal családok ezrei élnek így. Na, ez sokkal komolyabb kérdés, mint az, hogy mit vártam, ki fog esténként elmosogatni. FERI: Mit vártam? Bizonyos nyugalmat, kiegyensúlyozottságot, családot.

Családra vágytam. Új barátokat. Ezekre vágytam. S ezeket meg is kaptam. Hálás vagyok érte, és ami még nagyon fontos számomra, hogy a Jóisten adjon nekem erőt és egészséget, hogy még nagyon sokáig így együtt lehessünk, felnevelhessük a gyerkőcöket és mindannyian élvezzük az együttlétet.

Egy házasság belülről egészen más, mint kívülről. Értékelni, minősíteni mások együttélését csak az tudja igazán, aki maga is hasonló kapcsolatban él. Mégis, hogyan lehet felkészülni egy jó házasságra?

KATA: Ahogy az életre: őszintén. Az egyenességre még nem fizetett rá senki, maximum vértanú lett. Én annak vagyok a híve (nem voltam

Bars dirigál

Talán ennél tömörebben nem is lehetne mostanság az Illés-család mindennapjait meghatározni. Bars-Boldizsár a legváltozatosabb instrukciókat adja szüleinek, akik igyekeznek helytállni. Egy bizonyos, a Lutherrózsa szerkesztősége előtt ötösre vizsgáztak improvizációs készségből... Ugyanis lapzártá táján, hirtelen „kopogtattam be” az Illés Ferenc klarinétművész és Kádek Kata szociológus házaspárhoz, hogy néhány rövid kérdést tegyek fel nekik, a legfontosabb kötődéssel, a házassággal kapcsolatban. A mellékelt rövid riport a bizonyosága, ők a válaszokat e-mail-gyorsasággal adták...

dell. Anyósom pörög, mint a motolla, hajnaltól estig egy cél hajtja: tenni-venni, sütni, főzni. Minden más tevékenység haszontalan dőreség. Az én anyám ennek merő ellentéte. Kedvenc mondanása a „ha úri kedvem úgy tartja...”, holott ő is döngölt padlós, mestergerendás házban jött a világra. Bohó, szárnyaló, önmagát mindenemű konvención, írott és íratlan közösségi normán kívül helyező egyéniség, aki nem egyszer délután hazatelefonált: „Gyerekek, láttam egy nagyon szép lexikont! Megvehetem, vagy kértek inkább vacsorát?” Öcsémrel többnyire a szellemi táplálékra szavazunk és este pirítós kenyér mellett mohón bújtuk az új könyvet. Nos, e kettőt igyekszünk több-kevesebb sikerrel napi szinten közös nevezőre hozni.

ilyen, de az élet megtanított rá), hogy minden helyzetet lehetőleg azonnal tisztázzak, a számomra kellemetlen dolgokat érzélemmentesen kommunikáljam, hogy lehetőleg se a páromban, se bennem ne rakódjon le semmi negatív. Ha felgyülemlik, késő. Rettenően jogtalannak érzem, ha valakit olyasmivel vádolnak, amit állítólag „a múltkor” elkövetett. Mindketten másképp emlékeznek, akkor is másképp látták, ilyenkor már semmi esély a sebgyógyításra. A másik nagyon fontos dolog a rugalmasság. Alkalmazkodni kell az adott helyzethez. Arra jöttem rá, hogy bármennyire vágyom a stabilitásra, az életben egyetlen állandó dolog a változás, és ezt meg kell tanulni elfogadni. Számomra ez nagyon nehéz, de dolgozom rajta. Nagy igazság, hogy a házastársi kapcsolaton ugyanúgy kell dolgozni, mint bármely más emberi kapcsolaton.

FERI: A házasságra nem lehet felkészülni. Én nem hiszek ebben a definícióban, hogy van jó meg rossz házasság. A házasság adott és időben alakul. Ez egy folyamat, amit mindketten alakítanak. Én inkább azt a szót használnám, hogy szép házasság.

És azt hogyan definiálnád?

FERI: Boldog. Talán ez jobb szó. Van boldog és boldogtalan házasság. S a boldog, az szép is.

KATA: Úgy fogalmaztam meg ezt magamnak, hogy a házastársak, akár a tenger hullámai, folyamatosan, de mindig más irányból kell öleljék egymást. Ebben minden benne van, ami a jó házassággal kapcsolatban hiszek. A végtelenség, miszerint egyszer s mindenkorra köttetik. A változottság, ami egyfelől unaloműző,

másfelől fejleszti az alkalmazkodóképességet. A szüntelenség, miszerint a házasság – ahogy már Feri is utalt rá – egy folyamat, mely halad. Én csak annyit tennék hozzá, hogy szakaszokból áll, melyek között halovány az átmenet. És végül, de nem utolsó sorban a testiség, mert hitem szerint érintés nélkül meghal a lélek. A hullámozásban benne van a folyamatos váltakozás, az egyszer fent, egyszer lent, a ma neked, holnap nekem, a távol és közel, és a dinamika, amit ez ad, lendíti tovább a rendszert. Nem tudom, mennyire sikerült megfogalmazni, de valahogy így látom. Akár egy élő rendszert.

Mi az, ami örömet ad a családi életetekben, s mi az, amin javítanátok – egy kicsit? Javítanátok?

KATA: Örömmel tölt el maga a tény, hogy van családi életünk. Több 30-as barátunk, barátnőnk van, aki még keresi a párját és egyre reményvesztettebb. Ezzel szemben jó érzés egymás vállán megnyugodni, hogy mi már ezen túl vagyunk. Aztán természetesen öröm a gyermek. Minden pillanatban élményt nyújt. Például ma először adtam neki cukrot. Mutattam neki, hogy nyalja le az ujját és szúrja bele a porcukros tégelybe, aztán tegye a szájába. Elmondhatatlan öröm látni, ahogy az eddig megalapozott bízalomra építve félszegen utánoz, majd 14 hónaposan azt mondja: mék-kéj, és másodszorra már úgy tűr bele a porcukorba, hogy az ujját lapátnak használja, s közben fülig ér a szája: annya, hó!

FERI: Mi ad örömet? A gyerek, az, hogy boldog házasságban élünk. A kölcsönös őszinte viszony egymással. Furcsa kérdések ezek: mi a jó, mi a rossz, mi az, ami boldogít? Boldogság az, ami a baráti életben visszatükröződik. Az, hogy családtagként érezheted magad a nagy földrajzi távolságok ellenére is, hiszen folyamatosan gondolunk egymásra, egymás életének részesei vagyunk. Barsinak még egyszerűbb az élet, ahol a koala-maci – ott lakik Ángyi, ahol apa és anya van, ott a biztonság... Ha gyermeki módon asszociálnánk életünk dolgaira, akkor hamar rádöbbenénk, mennyire hasonlóak vagyunk, s egymás megértése is sokkal könnyebb lenne. S hogy hol javítanánk? Javítanivaló mindig akad, de a házasság egy csodálatos „hangszer”, amire vigyázni kell, s úgy kell játszani rajta, hogy ne romoljon el!

Isten áldása kísérje családi életeteket, munkátokat, s reméljük, hogy egyszer a Lutherórsza olvasóinak nemcsak a szűk családról, de a nagyobbról, a nemzetéről is megosztjátok velünk gondolataitokat!

Hány szív kell...

Hány szív kell még olvasztani havát
könny s anya szolgálni a Hadak Urát
meghalva hány halott a nemzet ellenében
hány vers felérni ésszel a múltat s ma
hány százezer Érte tíz igaz után
magyarul kérdezni a Népek Istenére!

Magasságos égben az Úr tenyerén
imádat s hála lelke tükörén
nagymamát látom minden este én

Összekulcsolt kezén a remény
hullámozó vére téli tengerén
messzi partok simogató csöndje
lassún szájáról a szívemig ér
mint két tenyér ha hitben egybeér
a könyörgés lelkét nyögni örökre
a révület mely csókol mintha ölne

Hó lelkén vérszín örök naplemente
nagymamát látom minden este

Szeplőtlen álmon szeplő a golyó
méteres mélyben a Don-kanyarban
csettint a szél roppant sírhalom a hó
Isten gyermekének lenni volna jó
mennyebe szállt a Donról a Béke Lelke
beteg szív beteg nap vért köpne örökre

Csettint a szél a tűnő napokon
nincs ki életre csókolná a holtan
haldoklót ein zwei valahol vezényelnek még
s egy kettő irány már a magas ég
a magyaroknak

Isten haragján a lélek jajgat
öngyilkosok példáján az Élet
tévelyeg és saját vesztén hadra kapva
Sátán zaboláján réved

Áldozat az Isten s türelme fogytán
jaj ezerszer jaj annak
ki itt nem ismert irgalmat
mélység alatta mélység fölötté
nyugatról ha jönne Keletnek ha menne

Magasságos égben az Úr tenyerén
imádat s hála lelke tükörén
nagymamát látom minden este én

csillagporban fürdőzik a lelke
seregnyi holt Krisztus-arccal benne
s harmadnapra feltámadt remény...

H. Turi Klára

Apropóját ennek a beszélgetésnek az adta, hogy Pajor Irén-t – vagy ahogyan egykor tanítványok ezrei ismerik „Inci néni” – megkértem, véleményezze-javítsa webre-írt reggeli áhítatalmat, hiszen Irodalomban jártas pedagógus, akinek építő bírálatait mindig örömmel veszem. A Lutherórszág nevében most a pedagógusi pálya nehézségeiről és örömeiről kérdeztem...

„A legnehezebb anyaggal dolgoztam”

Fél évszázad eseményei és gondolatai a magyar nemzet egyik napszámosának életéből

Nekem nagyon fontos, hogy autentikus emberek véleményét mondjanak arról, amit csinálok, s azt gondoltam, hogy a pedagógus, a jó tanár mindenféleképpen az. De hogyan lesz valakiből tanár?

Köszönöm a kérdést és a lehetőséget, hogy szólhatok a legszebb hivatásról. Örömmel válaszolok, mert szerencsés embernek érzem magam, hogy szülői és családi indítással, az én elképzelésem egyetlen egy volt egész kisgyerek koromtól kezdve, hogy én taníthassak, tudást adhassak át! 10-11 évesen már tanítottam, igaz, hogy a tyúkjaimat, kisebb gyerekeket, babáimat. Akkor már azt mondtam, hogy ez a legszebb és a legnagyobb dolog a világon, hogy olyan „anyaggal” kell dolgozni, amelyik illetve, aki – mert személyekről van szó –, pontosan az ellenkezőjét akarhatja, mint én. Semmilyen más munkaterületen nincs olyan, hogy a mester anyaga olyannyira más akar, mint amit a mester. Az anyag úgy alkalmazkodik úgy idomul, ahogy a mestere irányítja. Még az orvosnál is idomul, mert a beteg is meg akar gyógyulni. Csak a mi pedagógusi munkánk olyan, meg talán az Öné, akiknél a „nyersanyag” egészen mást akar.

Nekem ez volt az életem célja, hogy én végletekig ezt csinálhassam, és hála Istennek sikerült 53 éven keresztül hivatásomnak élni. S most megöregedve olyan nagyon-nagyon nagy örömöm

van, ha bárhova megyek az ország területén és találkozom régi tanítványaimmal, mosolyogva megismernek és szeretettel köszöntenek. Pedig ők is már 60 évesek, 46, 48 éves találkoztuk is volt, és még a mondataimat is megismétlik, idézik. Most kapok választ arra, ami ars poétikám volt az egész életemen át, hogy adni, adni, adni, ez a legcsodálatosabb dolog a Földön, és nem a kapni.

Nagyon szép, hitvallásszerű mondatok ezek. A tanárnak, a tanítónak mindig is az a feladata, hogy segítse az egyént a közösségbe való beilleszkedésben. Biztos, hogy ehhez nemcsak az értelem szükséges, hanem az érzelem is. Feltételezem, hogy a régi kollé-

gák komplex módszere az emberségre nevelés volt. Az 53 tanítói év tekintélyt parancsolóan nagy távlat. Hogyan alakult ez az elmúlt fél évszázadban?

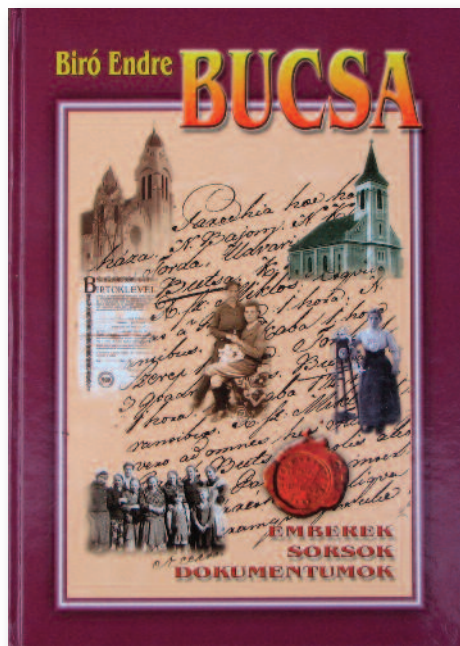
Fél évszázad! Nagy idő, még egy nemzet történelmében is, különösen országunk változásokkal teli történelmében, az emberalakító, formáló tevékenység vállalása óriási szerep és felelősség! Az emberségre való nevelés számomra rendkívül izgalmas és örök feladat. Ugyanis ez az én fél évszázadom alatt sem tisztázódott, hogy ez kinek a feladata. Nagyon komoly szakemberekkel voltak vitáink, hogy mi az iskola célja és feladata 6 éves kortól 24 éves korig? Tudományt átadni, oktatni, tanítani avagy ennek a terhére még jellemformálás is, tehát nevelés is. A kettő énszerintem elválaszthatatlan. Nem merem azt mondani – annak ellenére, hogy hiszem és vallom, hogy a nevelés, a jellemformálás a család feladata – mégis azt mondom, nem egészen, hanem talán az iskoláé még fontosabb és főleg a tanító és a tanár személyisége a döntő.

Amikor mi belépünk az osztályba a 30-35 kis gyerek vagy nagy gyerek közé, ők így néznek bennünket mikroszkóppal nagyítóval: hogy mozgunk, mi van rajtunk, milyen a frizuránk, hogy beszélünk, hogy szólunk, mire mit válaszolunk. Tehát egy tanárnak, egy tanítónak nemcsak tudatosan kell ne-

velni a rábizott gyereket, hanem az egész életmódjával, a megjelenésével, az öltözködésével, a stílusával, az ételszemléletével, a gondolataival már nevel és jellemet formál. Ezért én ha csak lehetett, mindig mindenütt azt mondtam, hogy nagyon szigorúan tesztelném vagy valahogy lemérném annak az embernek a döntését, aki erre a gyönyörű pályára és útra lép, hogy alkalmas-e rá, vagy nem. Ma nagyon-nagyon rosszat csinálnak, akik az oktatást és a nevelést ketté vágják akkor, amikor az iskola feladatát megszabják. Nem igaz, hogy csak tanítani, csak oktatni kell, mert a jelenlétünkkel az egyéniségünkkel a személyiségünkkel mi már nevelünk – éppen úgy, ahogy a szülők is.

E két tényező mellett nagyon erős emberalakító erő a társadalom: benne a környezet s a média. Sajnos e két utóbbi tényező sokszor gátolta és most is gátolja a lelket-értelmet-testet formáló munkát. Különösen, ha a nevelést nem szakszerűen és céltudatosan irányítják és végzik.

Manapság nem annyira vonzó sem a pedagógusi pálya, sem az un. segítő foglalkozások, hiszen ott a munkába az egész személyiségünket „bele kell tenni”. Volt időszak, amikor a család az iskolai nevelésben mindenféleképpen partner volt, tehát két fókuszpontban állt a gyermek. Voltak azonban olyan idők is, amikor azt mondta a hatalom, hogy a nevelést – legfőképpen az ideológiát – majd átvállalom én... Incl nélk – így többszámokban mondván, hiszen András bátyámra is gondolok, aki szintén tanár volt – évekig „nyögték” ennek a súlyát. S mintha ez az 56-írta „varga betű” Incl nélk életben meg se történt volna pedig...

A mi korosztályunk az a korosztály, amely a magyar történelem legnehezebb időszakában gázolt át. Gyönyörű gyerekkor után a '28,'30,'32-es években, majd Erdély, Felvidék, Délvidék visszacsatolása, Horthy kormányzása,

pláne ha a családi háttér is olyan volt... Apám Horthynak volt a vitéze, anyám tanítónő volt, a családomban pap, tanár, tanító, katonatiszt is volt... Azután jött a '45-ös Szovjet felszabadítási láz, előtte a német megszállás... Hát ez aztán kiütötte az ember szépbe és jóba vetett hitét – mind a kettő. Bár a németek csodálatos fegyverkezettéssel ritmusra énekelve mentek, de mégse lopták a szívünkbe magukat egészen. Gondoljunk csak az übermensch-elméletükre, hogy csak ők és senki más. Utána jöttek a szovjet tankok, erről most nem beszélek mert túl hosszú lenne elmondanom és utána jött a Rákosi rendszer.

Eredménye '56, amiben a férjemmel együtt fiatal, lelkes emberekként erősen részt vettünk. A férjem barátját fel is akasztották, a férjemet „csak” 18 napra elvitték – utána pedig 5 évre száműzték bennünket Bucsára. De közben még azt kell elmondanom, hogy '56 előtt én már igazgatóhelyettes voltam, még tanítói oklevéllel, de már a Szegedi Tanárképző Főiskola hallgatója. A tanítás mellett vállaltam három szakot: biológiát, földrajzot és kémiát. Úgy szívtam magamba mindent, mint a száraz szivacs a vizet. Nekem nem volt elég a kántori oklevelem, az ének-zene tanári diplomám, a tanítói oklevelem, nekem kellett a biológia, földrajz és kémia természettudományok ismerete is. Okleveleimen látható jeles és kitűnő eredményeimre még mai is büszke vagyok – tanítványaimnak is meg mertem mutatni, ha kérték. Közben megszüle-

tett a fiam, jött '56 és száműzetés Bucsá telepére... Most ezt azért mondom el, mert a történelmet tetszett emlegetni. Akik nem éltek át ezt a korszakot, amit a korosztályom, azok nem nagyon tudják, hogy mi volt a magyar történelem ekkor. Bocsánatot kérek a fiataloktól akik – hála Istennek – ezt nem éltek át. '56 után úgy tanítottunk, hogy a diplománkkal játszottunk, ha templomba mentünk, templomban esküdtött valaki, templomban kereszteltette a gyereket vagy urambocsá' a földrajzi neveket magyar nyelven tanítottuk, s Kolozsvárnak, Nagyváradnak, Szabadkának, Újvidéknek, Komáromnak, Rozsnyónak, Kassának nevezte az elcsatolt területek városait. Mi minden elcsatolt magyar várost magyar néven tanítottunk és semmi bajunk nem lett. Kolozsvár, Nagyvárad, Szabadka és élveztük. Tehát mi így éltük át ezt a korszakot, átszöve a legszomorúbb „követeléssel” – hogy Istenbe vetett hitünket is el akarták venni tőlünk.

Egy momentum: 56 decemberében úgy döntöttünk, itthagyjuk szeretett hazánkat. Térdig erő hóban várakozva a teherautóra, az utolsó pillanatban mégis úgy döntöttünk: maradunk. 1957 nyarán Bucsára száműzték minket. Ez volt akkor Magyarország „Szibériája”... Boldogok voltunk, mert életben hagytak minket, s ott taníthattunk. Bucsá-telep azóta sokat fejlődött, a 2006-ban megjelent reprezentatív „Bucsá” c. könyv is erről szól.

Öt év múlva Bucsá község vezetőinek javaslatára feloldották száműzetésünket, ottani nevelő munkánkat „jónak” minősítették, s hivatalos rehabilitáció után áthelyeztek minket egy leánynevelő otthonba.

Ez hol volt?

Déaványán, Békés megyében. Negyven, családból „kidobott” állami gondozásra szorult kislányt kaptunk, napi 24 órás szolgálattal. Ezeknél a szerencsétlen sorsú gyermekeknél nekünk kellett helyettesíteni a családot, s közben tanítani-nevelni kellett őket. Ez nagyon nagy, de szép feladat volt. Ott éltünk velük együtt, az év mind a 365 napján. Együtt töltöttük a karácsonyt és a húsvétot, s minden vasárnapot...

Pajor Irén Három szó

Hit, remény, szeretet, ez csak három szó.
Ragtalan, egyszerű, három magyar szó.
Lebegő légből eltűnt fogalmak, eltűnt, elsüllyedt
mindent adó szavak.

A pénz, a gazdagság, a törtetés, gyűlölet és átok
megölte őket,
és adtak helyettük 'bódító mákonyt'.

Hittelen hitelt a gazdagságnak
remény helyett utat
a hamis csillogásnak
hittelen emberek bókásznak szerte
gyógyíthatatlanul eszüket vesztve
az aranybörjű véreben fetrengve
keresik a gyűlölet erejét,
felszántva önnönük virágzó mezejét
behintve
mindent elpusztító gyilkos méreggel.

A szeretetet szertelen gyűlölet tette hidegre,
üresfejű bábok farsangi serege zúzta szét
az éltető lángot, – talán örökre!
Érzéketlen, sötét századunknak,
ez a mérlege!

Éledjete fel ti csodálatos szavak,
Csak veletek maradnak meg
szép pillanataink e széthulló világunk.

Hinni kell, hogy a vak újra lát,
Hinni kell, hogy a béna újra jár,
Hinni kell, hogy újra ragyog majd a Nap,
Hinni kell, hogy jót hoz majd a holnap,
Hinni kell, hogy lesz még lágy kenyér,
Hinni kell, hogy elmúlik a gond,
nem folyik több vér.
Hinni kell, hogy a sötétség feloszlik
hogy nem uralhatja többé a körülöttünk lévő
haldokló világot.

Ébredj fel remény, hogy újra reméljünk,
reménykedhessünk, hogy újra lesz hitünk,
reménykedhessünk, hogy újra örülhetünk,
hogy egy felhőtlen világ kapujához értünk,
hogy hitünk újra uralja reményünk,
és soha többé nem engedi el kezünk.
Gyűlölet, harag lángját a szeretet oltsa el,
minden rosszat elsőpró szent erejével,
megállíthatat fény viharával
semmisítse meg az útjában álló sötét erőket,
melegével olvassza fel a megfagyott szíveket,
tárja fel a feledett kedves emléket,
adjon értelmet minden új kezdetnek:
Sátáni öröknek vessen beton gátat,
hogy végre-végre újra élhessen bennünk a remény,
hogy él még számunkra is az elképzelt regény-
ben megírt három szó:

hit – szeretet – remény

1997. jan. 5

Három évig végeztük ezt az emberformáló csodálatos munkát. A munkánk anyagi elismerése olyan volt, hogy meg tudtuk alapozni végleges letelepedési helyünkön otthonunk létrehozását. Álmunk megvalósulásának helyéül Tatát választottuk, mint kis hazánk egyik legszebb kis városát. Hihetetlen örömmel vásároltuk meg jelenlegi otthonunk helyét, amit mind a mai napig Istenünk ajándékának tekintünk: egyházunk, imaházunk szomszédságában!

1964-ben saját kérésünkre, feletteseink Tatára helyeztek minket, s így a tatai Vaszary János Általános Iskolában folytathattuk nagy örömmel pedagógiai tevékenységünket.

Először szegényes albérletben laktunk, majd saját erőnkől felépítettük egyszerű, szerény kis otthonunkat, amiben azóta is 44 éve lakunk. Nap mint nap hálát adok a JóIstennek, hogy segített átjutnunk a nehézségeken és teljesítette kéréseinket.

Tatai tanári munkánkat rengeteg tervvel, lelkesen kezdtük, s ez a lelkesedés mindvégig megmaradt. Azért beszélek többszám-ban, mert ezt az utat nem egyedül, hanem a férjemmel és gyermekemmel jártam végig.

Új iskolában – örömmre – több feladatot kaptam. Választott szakomat taníthattam, osztályfőnök voltam és három iskolatípusban végezhettem oktató-nevelő munkát: általános iskola felső tagozat, szakmunkásképző iskola és felnőtt oktatás.

Ebben a nagyszerű iskolában élhettem igazán hivatásomnak. Kiváló munkatársak, pozitív, előnyös családi környezetből származó gyermek-anyag segítségével 19 évig aktívan, nyugdíjazásom után még 18 évig élvezhettem választott hivatásom minden szépségét! Jelenlegi életkoromnak majdnem felét a Vaszary Iskola falai között kedves tanítványaimmal töltöttem, s úgy éltem mindennapjaimat – úgy érzem – ahogyan egy „tanítónak” élnie kell...

Mert tudatosan kell élnie...

Igen, mert kirakatban van. Nyitott ablak az élete, amibe mindenki belát, hogyan él, mit csinál... kötelességünk tehát példát adni.

Az elmúlt sok-sok év alatt munkámat úgy igyekeztem végezni, hogy eleget tegyek az elem állított követelményeknek, és a várt eredményeket hozzam. Megpróbáltam mindennapjaimat is úgy élni, ahogy azt tanítványaimnak tudatosan, a katedréről oktattam. A tanítónak nemcsak tudatosan kell a gyermek-palántákat formálni, hanem életszemléletével, mindennapi életével, mozgásával, öltözködésével példát kell mutatni a jövő nemzedéknek. Hogy ez így is van, tanítványaim bizonyítják, akik 25 éves találkozóikon beszámolóikban bizonyítják, tanári munkám nem volt eredménytelen.

Örömmel veszem tudomásul, hogy kedves növendékeim magasan túlnőtték mesterüket. Neves költők, orvosok, mérnökök, festőművészek, kézművesek, sportolók lettek. De van köztük nyelvész, ázsia-kutató, műfordító, s még sorolhatnám...

Elnézést, hogy még mindig ennél a gondolatnál időzöm, hogy oktatás vagy nevelés. Beszélgetésünk legelején elhangzott, hogy annyi gonoszság van ma, én rettenetes aggódva és kétségbeesve nézem, hogy hova megy, milyen irányba halad az emberiség. Mi, magyarok, élen vagyunk ebben a rossz úton való vonulásban – sajnos. A harmadik nevelési tényező, és véleményem szerint ma a legerősebb tényező, a környezet, a társadalom és média. Letapossa, sárba tiporja a családot – tudatosan. Az iskolát tudatosan rossz útra kötelezi, hogy ott haladjon. Milyen dolog az, hogy egy gyerek aláírásával, egy 9 éves gyerek aláírásával mondhatja meg a tanár, ha panasz van a gyerekek az iskolában? Egy 9 éves gyerek ad engedélyt a tanárnak, hogy panaszzkodhat! És ha a szülő,

az iskola vagy a családi ház az iskola „fejre áll“, akármit csinál, a gyerek akkor is azt fogja csinálni, amit a környezet, a társadalom és a média diktál. Ki a felelős mindezt?

Azt gondolom, a felelősség mindannyiunké. Nem ér semmit az iskolában a tanár tevékenysége, ha otthon nem kap támogatást, nem ér semmit a pap prédikációja, ha otthon nincs visszhangja. A legérzékenyebb korban lévő emberek/emberpalánták akkor fognak helyesen élni, ha minden autentikus helyen ugyanazt az értéket közvetítik, illetve azt tartják értéknek, ami valóban érték, ami emeli, ami a közösséget segíti és emeli. Ez tehát küzdelem, amibe nagyon sokan belefáradtak már. Inni nélnék mi adta az erőt ehhez a küzdelemhez? Vannak, akik ugyanúgy végig küzdötték, végig szenvedték ugyanezt a történelmet, ugyanezt a kort, mégsem mosolyog úgy a szemük mint Inni nélnék... Mi a titok?

Nehéz a válaszom, de talán a titok az életszemléletem, a istenes világlátásom, ami úgy szól, hogy öröm és szeretet és napsugár minden áron, mindenütt. Talán az volt az az erő, hogy nem tudom elviselni a butaságot, pláne ha az „tudatosan megjátszott butaság“. Nem tudom elviselni a teremtettség elleni tetteket. Talán úgy magyarázhatnám meg, hogy a körülöttünk lévő világ ettől az asztaltól a több millió fényévnnyire lévő galaxisokig a teremtettség eredménye. Nem tudom elviselni azt, hogy valaki a teremtettség három csodálatos „terméke“ ellen tesz valamit: az emberek ellen, legyen az bármi, betörés, lopás, önpusztítás cigaretta, alkohol, drog. Egyszerűen nem tudom elviselni, hogy árt önmagának, vagy árt a másik embernek, megmagyarázhatatlanul. De azt sem tudom elviselni, ha valaki egy cicába vagy egy kutyába belerúg. A múltkor szinte rosszul lettem, mert jöttem ki a sarki boltból és egy óriási faladás teherautóval vinnyogó kutyákat szállítottak és a kutyák iszonyatosan vo-

nyítottak a teherautóban, s nekem ezt végig kellett hallgatni... De ugyanúgy nem tudom elviselni, hogy vágják az erdőinket és a gyors haszonért mindent feláldoznak. Semmiféle ártalmas dolgot nem tudok elfogadni. Ez adódik belőlem. A szegénységet jobban elfogadom. Az indokolt szegénységet, mert a lustaságból kialakultat azt már nem. Éppen úgy elítélem a mértéktelen gazdagságot, hogy már ennyi milliárdja van de még, még, még... És ezt a média önti mindannyiunkba, gyermekeinkbe.

Az előbb elmondottak számomra a lélek gyilkolását jelenti. Legyen az emberi lélek, az állatok lelke, vagy a növények lelke, vagy a környezetünk lelkét, a szépséget, az ember tudatosan önzésből vagy bármiért tönkretesz. Ennek elmondása is ad erőt – talán. És szeretném a leheletem utolsó pillanatáig ezt a meggyőződésemet hirdetni.

Mi adhat még okot a reménységre, amikor az ember többnyire csak a reménytelenséget tapasztalja. A legnehezebb pillanatokban csak a láthatatlan Istenbe lehet kapaszkodni, nemde?

Igen Istenbe és nem csak abba... Kapaszkodhatunk azokba a bölcseségekbe, útmutatásokba, amit Pál apostol a szeretet himnuszában leír: a hit-reményszeretet hármában. Legyen hitünk abban, hogy Istenünk erőt ad nekünk utódaink olyanná nevelésében, hogy biztos szép jövő várjon ránk... Reménykedjünk abban, hogy az isteni szeretet megmenti a világra csodálkozó értékes ifjúságot, s felnyitja sok-sok embernek a szemét, hogy ez így nem mehet tovább

A „tovább“, a jövő mindig csak az Istennel együtt lehetséges. Ha emberileg sokminden lehetetlennek is tűnik, Isten számára minden lehetséges. Ez reménységünk alapja, s az élhető jobb, igazságosabb jövő záloga. Köszönöm a beszélgetést!

H. Túri Klára

KI-Út elhagyatottságban

Ha fényvel éleszt Szerettedben
S nap mint Nap benned KI-gyúl
KI emberben Ember által újul
szívből a földre a Fényt míg
szórja mint magvető magját
Sátánt vakít agapés hitedben s
hazhív egy mennyei ország
Hit- s reménnyel kegyes áldozatkép
Síríg segít őv egy küzdelemben s
megáld majd egy vémarancs esten
utad végén az Örök világosság
Piszkos-rongyosan is izzadt-betegen
Közelebb közelebb Uram Hozzád
Hiányodtól ölelem szent kereszted át

2007-8.

H. Túri Klára

Zöld fényben lepke

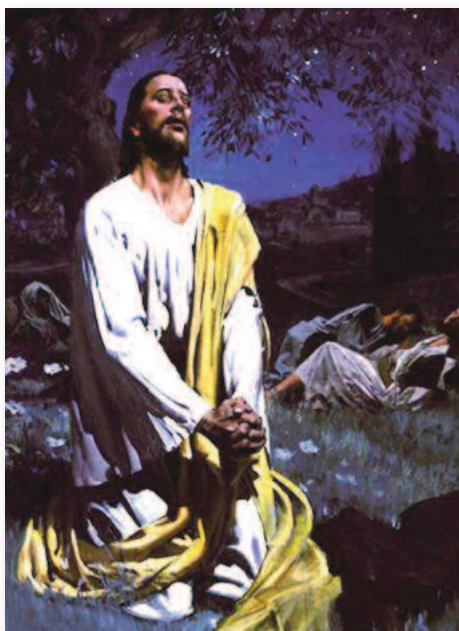
Hitte a reményt
a zöld hatalmát hitte
zöld fű zöld lom zöld ég
csónak zöld vizen
amerre mutat
útját arra
kutatja
Örökzöld borostyán levelén lepke
elpihen pilléz szegény
örök hatalmát hitte zöldnek
napos szerelmek egén
a zöld fényt hitte s elmerengve
egy virágot a zöld tengerén
Mielőtt elszenderedne

2007. szept.

H. Túri Klára

Fészek-meleg

ágát-ringató
feketerigó
bölcsődal-dúdoló
rímmel-faragó
fészek-melegére
sárgállós csőrre
kacsaringón
ágazna a szó
csilmi-jó
csilmi-csilir-ríj
töltekezni jó!
ágát-ringató
feketerigó
bölcsődal-dúdoló
rímfaragó
lélek-fehére
fűtty melegébe
piroslik csőrén a szó
költetni jó!

„Virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek: a lélek ugyan kész, de a test erőtlén.”

Mk 14,38

Ha akkor.. - Sokan kezdik így önigazulásukat, amikor a mulasztás lelkiismereti terhe egyre kellemetlenebbül nyomaszt. Szomorú, de elszalajszott lehetőségek valóságos tárházával dicsekedhet minden ember. Szülők, akik rádobbnak, hogy öntudatra ébredő fiacskájuk vagy kislányuk fölött az élet természetes rendje szerint kezdik elvezíteni nevelő hatalmukat, végső érvenként bizony el-elhangzik: „*Meglásd, megbánod te ezt még!*” S tényleg. A ténézsernek egy-kettőre „benő a fejelágya”, s Élet-tanár úr csípős pálcája néhány esztendő múlva neki is eszébe juttatja, mit kellett volna akkor és ott megtanulni... Banalitásokkal vigasztaljuk magunkat és másokat is: „*Fiatalság bolondság!*” vagy „*Másnál sem volt ez másképp!*” esetleg féligazságok mögé bújunk. Tesszük mindezt azért, mert olykor nagyon tud fájni, hogy az idő eljárt, hogy a nagy lehetőséggel nem élünk. Jézus Urunk igazsága a mi életünkben is körvonalazódik: a lélek ugyan kész (volt), de a test erőtlén (maradt).

Aki nem járta ki az alázat elemi iskoláját, azaz nem kapta még meg a kijózanító pofonjait, az még hisz az előről kezdés huncutságában. Pedig már az ókor egyik nagy bölcselője, Hérakleitosz is rájött: „*Kétszer nem léphetsz ugyanabba a folyóba...*” – s ez a folyó ugye az életünk. Azt, hogy igyekeznünk kell erőnket beosztani, s meg kell(ene) tanulunk - ha nem is bármilyen áron - a „*végőskig kitartani*” szép lassan bebelátjuk, a nagy kérdés azonban mindig így hangzik: „*De hogyan?*” A küzdelemben végőskig elfáradva sokan egyetlen alternatívát látnak: feladni... Be kell ismerni – mondják –, hogy nem vagyunk hősök, hogy mi is csak emberek vagyunk, hogy

ami nem megy, az nem szabad erőltetni.

Más dolog feladni és megint más dolog elengedni valamit. A hitetlen embernek nincs más alternatívája csakis önmaga lehetőségei, s ha azok elfogytak, akkor marad a kétségbeesés vagy az apátia. A hívő ember nem ilyen. Ő is ember, de tudja, hogy nincs egyedül. Isten nemcsak utolsó előtti lehetőségként ajánlja az imádságot, de ha minden kötél szakad, s zuhanásba kezdene életünk, gondviselő keze mindig utánunk nyúl. A gondviselés – s ez a teremtettség lényege – általában nem a messihi vidékről, ismeretlenül érkezik hozzánk, Isten nem véletlenül állít mellénk embereket – akik nekünk nagyon fontosak –, elsősorban rajtuk keresztül ajánlja fel segítségét. Így a legkisebb hordozó közösség, Isten meghosszabbított keze, az Isten törvényeire figyelő szerető család. A közösséget az áldozathozatal készsége tartja össze, ami a gyakorlatban az egymásnak való szolgálatot jelenti. Ebben megmaradni – kiegészés nélkül – csak akkor lehet, ha virrasztunk (törekszünk) és imádkozunk.

Uram! Nem bírom tovább! Erőm elhagyott, reménységem elszállt, próbálkozásaim kudarcba fulladtak... Hozzád menekülök, könyörülj rajtam! Hordozz, hogy szeretetben új erőt kaphassak Tőled, s be tudjam végezni azt a feladatot, amit nekem rendeltél! Ámen

Könyörüljetek, könyörüljetek rajtam, barátaim, mert Isten keze vert meg engem! Miért üldöztök, mint az Isten, miért nem elégedtek meg testemmel? Bárcsak leírnák szavaimat, bárcsak följegyeznék egy könyvbe, vas íróvesszővel és ólommal minden időkre közziklába vésnék! Mert én tudom, hogy az én megváltóm él, és utójjára megáll a por fölött, s ha ez a bőröm lefoszlik is, testemben látom meg az Istent.

Jób 19,21-26

A mennyire simogató kifejezés „Isten áldása”, olyannyira ostromhúntasos valóságot takar ez a szólásunk is: „*Megverte az Isten.*” A verekezésben mindkét félnek van esélye ütések kapni a másiktól, de a verés lényege, hogy az egyik üti a másikat, akinek nincs lehetősége védekezni... Megalázó állapot ez

a kiszolgáltatottság. Ha Isten ver, büntet azt nem azért teszi mert próbára akar tenni, ha ez lenne a célja, akkor egy szadista Isten lenne. Amikor úgy érezzük, Isten pálcája csattog rajtunk, az általában az Ő törvényeinek a figyelmen kívül hagyásából fakadó következmény. Egy bizonyos, verést elszenvadni nem jó. Ha viszont sosem kaptunk egy pofont sem, akkor nem is tudjuk mi a különbség a simogatás és az ütés között. Azok a „pofonok”, amit a test elszenvad, s többnyire kihever, fájdalomfokát tekintve töredéke a lelki nyomorúságoknak: magányosság terhe, jóvátétel lehetetlensége, esetleg örökre elmulasztott pillanatok.

Amikor az ember szenved, akkor társra van szüksége. Jób felesége „feladja”, s azt mondja: „*Jób, átkozd meg az Istent, s halj meg!*” a barátok pedig egyéni okoskodásokkal próbálják magyarázni azt, amit nem lehet. A (lelki) szenvedés ugyanis titok. Olyasvalami, amire nincs válasz itt a földi életben – csak odaát az Örökkévalónál. Isten azonban nem hagyja magára szenvedőt, lehetőséget ad mindenkinek, hogy a szenvedésben is megtalálja békességét. Ez a lehetőség a megváltás evangéliuma! Az Isten emberhez hajolása, a Lélek kitöltődése a kegyelem szerint. Amikor már nincs egyetlen kapaszkodó sem, akkor biztos pontként csakis az Isten marad. Ez az a tudás, amit a szívünkbe kell vésni, hogy minden élethelyzetben rányúljon ennek igazsága.

Mikor lesz az új test? Mikor múlik el a fájdalom? Mikor látom újra az enyéimet? Hogyan fogja Isten megújítani vagy beteljesíteni a földi elrontott, tragikusan befejezett életek millióit? Olyan kérdések ezek, amelyekre a válasz a szavakkal ki nem fejezhető Istenben vannak. Ha majd – reménységünk szerint a Krisztusért – Őnála leszünk, akkor nyilvánvalóvá válik minden. Eladdig maradnak a küzdelmes napjaink, s a lehetőség, hogy ne csak a kijózanító pofonokra kapjuk fel a fejünket, de észrevehetjük a lágy szellőben, a körülményeken keresztül is finoman simogató Isten szeretetét.

Uram! Nem fogom megérteni szenvedésem okát soha, de nem is akarom. Csak azt kívánom, ne hagyj magamra, s ígéreted szerint legyél velem életem minden pillanatában! Bocsásd meg türelmetlenségemet, amivel oly sok nyomorúságot okoztam másoknak, s magamnak is! Irgalmad palástjával kérlek takard be életemet, hogy sebeim gyógyuljanak, s boldogan adhassak hálát Neked mindenért! Ámen

„Ha szerettek engem, megtartjátok az én parancsolataimat.“

Jn 14,15

A törvényt betartani igen nehéz – vélekedik a 21. század öntörvényűvé vált embere. Okoskodása, hogy ti. minden nagykapu mellett van egy kiskapu is, alig ismer határokat... A „cél szentesíti az eszközt“ inkvizítori teóriája bizony nem rekedt meg a középkorban, az manapság is uralja a fejeket. Az „adok, hogy adj“ valláspszichológiai alapelve ma is számos „hívó“ élet épül. „Uramisten, ha én tartom a törvényt, akkor Te pedig add az áldásodat!“ – sokan ezt a gondolatmenetet még helyesnek is találják.

Az igazság azonban nem az embernél, mindig az Istennél van. Ő tudja, hogy mit miért enged vagy nem enged meg. Megengedi, hogy távol kerüljünk Tőle, de nem engedi meg hogy elveszszünk. Földi vándorlásunk kalandos útjain sosem szabad elfelejtenünk: a tájékozódásunkhoz segítséget kaptunk, ezek pedig a törvények. Isten törvényeit lehet kikerülni, megmagyarázni sőt „lekommunikálni“ (borzasztó szó!), de azok hatóerejét, érvényességét ez csöpöpet sem csökkenti. Jézus parancsait – mert ilyenek is vannak az evangéliumban, nevezzük „mandatum Christi“-nek – amit a jézuskövetőknek (krisztianoj) betartani nem kötelesség, hanem kiváltságos lehetőség. Az evangélium hirdetése/meghallása mellett a parancsokról néha megfeledkezik az ember, s a bűnbocsánat után kapkod. Az pedig nem úgy működik, hogy ha valami nem megy, akkor majd jön a mindent elfedező bűnbocsánat, s jöhet az újrakezés, ami az esetek nagy részében az előbbi gyarló életvitel folytatása...

Aki szereti az Istent, az tudja megtartani az Ő törvényét. Szeretet nélkül nem vagyunk képesek magunkra venni az igát, csak verejtékes erőlködés és kudarcra ítélt próbálkozás megfelelni az elvárásoknak. Olyan ez, mintha az édesanya – sajnos gyakori jelenség ez mostanában – könyvekből, meg inter-

netes portálokból szerzett információk alapján akarná (akarja!) nevelni gyermekét. Ez fontos, de nem elégséges! Ha nem képes gyakorolni a szeretet improvizációt „művészetét“ a mindennapokban, akkor bizony elvesz a kihívások sokaságában. Ezért mondja a Mester: Ha szerettek engem... Az első és meghatározó tehát az indulat, amit követ a készség, s ha a körülmények Istene lehetőséget ad a választásra, akkor dönthetünk, s ezután döntéseink következményét pedig viseljük. Jézus parancsolatai soha nem elvesznek, megfosztanak valamitől, hanem adnak – megajándékoznak a megismerés, s emberlétünk kiteljesedésével.

Istenem! Formáld szívemet-lelkemet, hogy betölthessem parancsolataidat! Ámen

Az ÚR adta, az ÚR vette el. Áldott legyen az ÚR neve!

Jób 1,21b

Legnagyobb tragédiánk a halál, de életünket sok más veszteség is kíséri. Vannak sebek, amik soha nem gyógyulnak be teljesen: ilyen a gyermek vagy az életre szóló társ elvesztése, hiszen velük együtt a jövőnk is meghal. Sokan igyekeztek már megoldást találni a szenvedések kiküszöbölésére, az igazság mégis az, hogy végleges megoldást senki sem talált. Hiába a bölcsekedés, „az idő majd minden sebet begyógyít“ – bizony ez csak részben igaz.

A veszteség veszteség marad mindörökre. Ha a test elveszít egy testrészt, azt újjal pótolni nem lehet. Lehetséges, hogy a genetikusaink idővel persze még erre is képesek lesznek, de az a „kinővesztett“ új már nem a régi elválaszthatatlan része: egy új folt csupán a régi megkopott zsákon... Sokan szenvednek megromlott, elvesztett egészségük miatt, s olykor a betegség hordozásában kiderül az is, bizony vannak elkerülhető betegségek.

Hogyan kerülhetünk egyensúlyba önmagunkkal, s a JóIstennel, ha Ő visszavesz valamit, ami eddig a mienk volt? Csakis úgy, ha meg- és belátjuk:

semmi sem a mienk, minden az Istené. Nekünk adta az időt, az életünket, de visszaveszi... Azért, mert rendelkezési jogunk van egy darabig felette, még nem a mienk, hanem az Övé! Mondhatni: használatra adta kölcsön, de a „tulajdonjogáról“ nem mondott le. Ezért illik is, meg kell is, hogy ha valamit visszaker a Teremtő – bármennyire is fájdalmas az –, akkor azt hálaadással adjuk vissza. Köszönjük meg, hogy eddig is hűséggel szolgáltak fogaink, szemeink, füleink, s ha van lehetőség a korrekcióra, akkor éljünk azzal is hálaadással.

Legvégül mindent vissza kell adnunk, ha akarjuk, ha nem. Egyszer megszűnik engedelmeskedni testünk mintegy ötvenbillió sejtje, s azt mondják e csodálatos zenekarnak (testünk) a tagjai: Nem bírom tovább, elfáradtam... Hiába nyüszítünk és üvöltözünk, az élet nekünk nem jár, hanem ajándékba kaptuk. Ha pedig nem úgy éljük az életünket, ahogyan azt Isten törvénye szívünkbe-lelkünkbe plántálta, akkor a következmények miatt ne síránkozzuk, mert az önsajnáltnál nincs szánalmasabb dolog a világon...

Uram! Köszönök Neked mindent, amivel elhalmoztál eddig is! Köszönöm Neked mindazokat, akiket mellém rendeltél, s hogy rajtuk keresztül megtapasztalhattam gondoskodó szeretetedet! Bocsásd meg türelmetlenségemet és szeretetlenségemet, s növeld alázatban, hogy hálaadással élhessem nekem ajándékozott napjaimat! Ámen

Mert minden értetek van, hogy a kegyelem sokasodjék, és egyre többen adjanak hálát az Isten dicsőségére. Ezért tehát nem csüggedünk. Sőt ha a külső emberünk megromlik is, a belső emberünk mégis megújul napról napra.

2 Kor 4,15-16

A középkorban eszelősen keresték az Örök ifjúság forrását... Ha belegondolunk, ez az ősi vágy mára sem hűnyt ki belőlünk, legfeljebb szelídült. Mi ennek az oka? Talán az, hogy a test öregszik, de a lélek nem. Ha mégis, akkor az ilyen emberre mondják: élő halott. Gyakran tapasztalhatjuk, hogy sok idős ember öregkorára „morgóssá” válik. Nem csoda, hiszen nehéz elviselni a léleknek a test „nyöszörgéseit”. Nem egyszerű belátni, hogy Isten jól megteremtett világában a teher is értünk van, az is a javunkat szolgálja. Türelemmel hordozni a nehézséget végsősoron csak egyféleképpen lehet: hálát adva.

Az ifjúság értékét akkor értjük meg igazán, ha már elmúlt. Sokan elcsüggednek emiatt. Negyvenes éveiknek vonzáskörzetében élő férfiak és nők gyakran „menekülnek” olyan magatartásformákba, ami végképp nem az ő korosztályukra jellemző, meg is mosolyogják őket a tizen-huszonevesek. Jól mondja az írás, mindennek rendelt ideje van... Pál mégsem lelkünk öregedni-nemakarásáról ír ebben a levélben, hanem arról az „új emberről”, ami a Krisztuskövetés-élménynek, az elfogadásnak a hozadéka. Ez a belső ember, az új ember az, ami a megtéréssel „megszületik” bennünk, s aztán fejlődik egész életünkön át.

A növekedés csodáját átélve rengeteg örömben lehet részünk. Isten azért Isten, mert Nála a lefelé is fölfelé visz, vagyis: „*az én terhem könnyű*”. Személyes életünk emelkedését pedig úgy formálja, hogy napról-napra alázatra tanít. Ebben kiváló nevelő „pálca” a testünk, amely folyamatos kopásában is káprázatos katedrális: a Szentlélek temploma.

Uram! Add bölcsen élni ifjú éveimet, hogy ha egyszer megöregedhetem, akkor ne perlekedhessek Veled ifjúságom miatt! Ámen

Hiszen apraja-nagyja mind nyerészkedésre adta magát, prófétája, papja mind hamisságot művel. Népem romlását úgy gyógyítják, hogy könnyelműen mondogatják: Békesség, békesség! – de nincs békesség! Szégyenkezniük kellene, mert utálatos, amit tettek. De nem akarnak szégyenkezni, és már pirulni sem tudnak.

Jeremiás 6,13-15ab

A bölcsességirodalom salamoni gyűjtésének gyöngyszem-igazsága ma is megállja helyét: „*Nincs új a nap alatt!*” Jeremiás próféta társadalomkritikája mára sem veszítette el érvényességét. Mindenhol, amikor az egyén elfelejti, hogy biztonságát és jólétét nem a másik kizsákmányolása, hanem annak szolgálata adja – meg-megjelenik a prófétai hang. Hallgatnak rá vagy sem, az az adott kor függvénye, az ítéletet mindig az utókor hozza meg.

Amikor „apraja-nagyja nyerészkedik” az nem más, mint hogy mindenki csak a maga hasznát keresi, csak magára gondol. A nyerészkedés könnyen tettenérhető a gazdaságban, de jelen van a mindennapi kapcsolatokban is. Amikor a férfi csak kedvét leli a nőben, amikor nő csak kihasználja a férfit, akkor azt a legértékesebb kapcsolatot degradálja az ember, amit éppen azért kapott, hogy abban rácsodálkozzon az életre, s annak csodáiban felfedezze Teremtőjét, s önmagát.

Amikor az ember elveszíti istenképűségét, eltorzul rajta az Atya képe, s ezzel együtt egész életvitele hamissá válik. A hamisság nemcsak azt jelenti, hogy élete nem valódi, de benne van még az igazság hiányából fakadó fájdalom is. A hamisak „védekezése” igen átlátszó, hatékonysága pedig csak ideig-óráig tart. Hiába az értékek relativizálása, felhívás a tolerancia gyakorlására, az értékromboló másságok békességes elhordozása csak feszültséget szül, hiszen nem lehet békésen elhordozni azt, ami rombolja a közösséget. Utálatos dolgok sötét folyama hömpölyög ma is közöttünk, s aki ezekben nem botránkozik meg, nemtörődömségével nemcsak az általános közömbösséget erősíti, de bűnrészesévé válik azoknak, akik arcpir nélkül folytatják értékrombolásukat...

Uram! Adj nekem látó szemet, s erős szívet, hogy akaratom szerint értékteremtő alázatos eszközökdént élhessek abban a közösségben, ahová gondviselő akaratom szerint helyeztél! Ámen

Ne félj, ne retteg!

Józsua 8,1a

Nem is oly rég „lánglelkű” propagandisták hirdették e hazában: Istent félni maradiság, babonás dolog, s aki gondolkodik, az nem hisz Istenben. A rettenet, amit hozott az ember illetően rövidlátása kézzelfoghatóan itt van közöttünk. Nem csak a totalitárius hatalmak öröksége miatt nyög a ma embere, öntörvényűsége miatt is szenved. Szenved a társadalom egyes tagja éppenúgy, mint annak egésze. Elhitte ez a 19-20. századi ember, hogy mégiscsak fel lehet építenie azt a Babel-tornyot, de már elfelejtette, hogy a szó „babel” éppen azt jelenti: zűrzavar. Fejetlenségben valóban az eget ostromolja korunk. Nemcsak magas politikában, egyéni életvezetésben is tetten érhető végletekig feszült makacsságunk. Az Istent ugyan már rég nem féljük, mégis jobban félünk, mint valaha.

„*Ez az ember az Istentől se fél!*” – hangzottak az elismerő szavak nem is oly rég az önérvényesítésbe szédült emberek ajkáról. Sikeres vállalkozók, nagy ívet befutott politikusok mára mégis remegnek és félnek... Kitől is, mitől is? Az istentelen ember azt hiszi, hogy az ellenség a másik emberben van, s ezért azt képes még elpusztítani is. Aki azonban Istenben bizakodik, jól tudja, a leg-hatalmasabb, a legfélelmetesebb ellenség nem a másokban – bennünk lapul. Miért omlanak össze kártyavárként a szívós kapcsolati tőkére alapozott karrieriek? Nem a világ viharai miatt, hanem a lelkiismeret belső fuvallata az, ami összetöri a legkeményebb maffiózó-lelkületű érdek-embert is. Ami tegnap még illatfelhőben csillogott, mára feketén bűzlik, pedig külsőleg alig változott valami. Miért van így mindez? Mert az Istent nem lehet büntetlenül megcsúfolni. Gyalázható, leköphető, semmibe vehető, de egyszer az Isten órája is üt egyet, s akkor kiderül az igazság.

Amikor Isten megszólít, belereme-gyünk. Ez a természetes. Aki számára az a „természetes”, hogy Isten szól, az vagy szent vagy még nem hallotta meg az Isten szavát. Az ugyanis egyszerre ítélő és megsemmisítő, felemelő és gyógyító is. Ami külön-külön, az idő vonalán elnyújtva jól érthető számunkra, az egyszerre tisztelettel teli félelmet vált ki belőlünk. Ezért mondják Isten angyalai: „Ne félj!”

Sok mindentől fél az ember, van olyan is, aki iszonyattal retteg bizonyos dolgoktól, odáig mégsem jut el, hogy mi ez ahhoz az állapot ahhoz képest, amikor majd meg kell állni az Isten előtt... Sokan azzal védekeznek: „Hagyjuk ezt, végsősoron ez csak hit kérdése!” A hit tapasztalások sorozata, melyek ahogy öregszünk egyre inkább kikristályosítják számunkra az élet valóságát. Aztán egészen a végén rádöbbenünk arra,

hogy jobb lett volna életünk elején valószínűként fogadni a Végső és Egyetlen Valóságot, hiszen Benne és Átala foszlik szét a félelem, s tud a rettegés helyébe a szeretet költözni.

Uram! Sok mindenért aggódom és sok mindentől félek is. Ūzd el szívemből a kételkedést, teremts bennem hitet, hogy felszabaduljak gátlásaimból, s Neked szolgálva embertársaim javára félelemnélküli szeretetben élhessek! Ámen

„Éppen úgy lesz, mint ahogy Lót napjainban történt: ettek, ittak, adtak, vettek, űtettek, építettek; de amely napon Lót kiment Sodomából, tűz és kénkő esett az égből, és elpusztított mindenkit. Ugyanígy lesz azon a napon is, amelyen az Emberfia megjelenik. Aki azon a napon a háztetőn lesz, a holmija pedig a házban, ne jöjjön le, hogy elvigye, és aki a mezőn lesz, az se forduljon vissza. Emlékezzetek Lót feleségére! Aki meg akarja tartani az életét, elveszti, aki pedig elveszti, megtartja azt. Mondom nektek: azon az éjszakán ketten lesznek egy ágyban, az egyik felvétetik, a másik pedig ott hagyatik.“

Lk 17,28-34

Ha valaki sikerfilmet akar készíteni, akkor a végidők témája szinte ajánlkozik... Ki az akit ne érdekelne a világvége „úgy nagyban“, s kicsiben is, azaz a saját életének a vége? Valamikor zsenge ifjú koromban, majd harminc éve 1979-ben láthattam, az „Apokalipszis most“ c. filmet, mely komoly hatást tett rám. Nem a véres jelenetek, melyeknek azidőtájt még hidegháborús felhangjai is voltak, sőt a világ is jobban hitt még a jó és rossz polarizáltságában, sokkal inkább az embertelenség, az a világ, ahol megszűnnek a hagyományos gondolkodási sémák – fogott meg. A harctéren bizony az erkölcs hátrány, ott ölni kell, a humanitárius okokból adott parancs erre kötelez.

Sokan vannak, akik a világ végét a „sajátmaguk-elképzelte-írta“ forgatókönyv szerint várják, s vélik tudni, mikor melyik esemény, milyen isteni üzenetet hordoz. Gyanítom, hogy Istennek van egy-két meglepetése az ember számára... Most tekintsünk el

attól a tényről, hogy a Jelenések könyve értelmezhető már megtörtént múltként is, de nem kell nagy képzelő erő ahhoz, hogy belássuk: Nincs szüksége az Istennek pusztító angyalokra ahhoz, hogy megsemmisítse a bűnberagadt embert, tudunk mi olyan elvetemültté, ördögivé válni, hogy minden teremtetett életet kioltunk itt a Földön...

Igénk mai üzenete, arról beszél, hogy az Ūr visszajövele nem titokban, hanem nyilvánvaló módon fog megtörténni. Nyilvánvaló lesz a mezőn, ameddig a szem ellát, de még a legintimebb helyeken is – az ágyban is. Egy lélek sem marad érintetlenül. Hogyan lehetséges ez? Bizonyára úgy, hogy először a szívekben jön el a vég... A szívekben válik nyilvánvalóvá, hogy kicsoda az Isten valójában. Aki szívét magának tartogatja, azaz önző, az nem tarthatja meg az életet, elveszíti azt. Aki azonban beengedte szívébe az Istent, lemondott önmagáról, az megelé az életet önmaga megismerésében is.

Istenem! Nem értem ezt a világot... Szeretetre rendelt teremtményeid egymást ölik és gyalázzák, szívükben gonoszság lakozik. Újíts meg minket, mindannyiunkat, hogy úgy cselekedjünk teremtet világodban, ahogyan azt Te felfoghatatlan szereteteddel eleve elrendelted! Ámen

Boldogok, akik megfogadják Intelmet, teljes szívvel keresik őt,

Zsolt 119,2

Onnantól kezdve, hogy „belépünk“ ebbe a világba, vágakozunk a boldogság után. Kezdetben elégséges hozzá a mikrovilág harmóniája: az anya-apa-adta biztonság, a testvérekhez tartozás öröme, de ahogyan eszmélődünk, s rájövünk, hogy a család védő falain túl is van egy világ, tele sok-sok boldogság-ígérettel – nem tudunk közböcsök maradni. Így természetes s jó ez mindaddig, amíg hatalmam van érzéseim és gondolataim felett, s nem a világ csábításai diktálják életem hogyanját.

Felnőtté válásunk nem képzelhető el kudarcok és kisebb nagyobb krízisek nélkül. A meg-megbillenés még nem

végzetes csapás, de a tartós egyensúlyvesztés, a lelki törések és zúzdások hosszútávon is komoly veszélyt jelentenek. A burokban vagy üvegharang alatti nevelésnek sincs sok értelme, hiszen örökké nem állhat a szülő a gyermek mellett. Megtanítani gyermekeinket a világban való helyes tájékozódásra csak akkor tudjuk, ha van biztosan mutató iránytűnk, s tudjuk, hol van az erkölcsi észak és dél, kelet és nyugat.

Ahogy a vándor kezében életmentő a térkép, melyet olvasni is tud, ugyanúgy a hívő ember kezében is ilyen a Biblia, melynek intelmeit ha értő szívvel olvassa, nemcsak eljut a célba, de magát a barangolást – születés és halál között – is élvezni fogja. Mindeközben még ki-, s elmondhatjuk: Boldog vagyok! A boldogság nemcsak a pillanatos érzelmi csúcsokra érvényes kifejezés, boldogságot jelent (s mekkorát!) az is, hogy tudom, tudhatom hová utazom. Élni az utazás minden percét igazán akkor lehet, ha van kivel megosztanom mindennapi felfedezéseim élményeit, és tudom, az út végén várnak rám (és/vagy) ránc.

Teljes szívvel keresni Őt, azt jeleníteni: remélni. Remélni a szépet, s a jót, s elhinni azt, hogy a rossz is jóra fordul. Minderre a garanciát a törekeny emberi lét nem adhatja, csakis az Isten. Ő az, Aki számtalan találkozást készít el életünkben, hogy ezekben felfedezzük gondviselő szeretetét, s a hálaadás napenkénti békességében megtapasztaljuk az élet boldogságát.

Istenem! Segíts meg engem a Cél keresésében, hogy életem értelmet nyerjen, s megnyugvással tudjam sóhajtani Neked s szerettemnek: boldog vagyok! Ámen

„Aki pedig akár csak egyet is megbotránkoztat e kicsinyek közül, akik hisznek bennem, jobb annak, ha malomkővet kötnek a nyakába, és a tengerbe dobják. Ha megbotránkoztat téged az egyik kezéd, vágd le, mert jobb, ha csonkán mégy be az életre, mint ha két kézzel mégy a gyehennára, az olthatatlan tűzre.“

Mk 9,42-43

Skandallum! – szisszen fel az ember, amikor olyan nyilvánvaló pimaszság, disznóság és mocskok kerül napvilágra, ami rombolja a szépet s a jót, s az abba vetett hitet, nemkülönben ha a botránkoztató még erénynek is próbálja beállítani közösség-ellenes cselekedeteit. A botránkozás önmagában nem bűn, mert az nem más mint „csak” nyilvánosságra kerülése az eladdig folyamatosan elkövetett bűnnek. A megbotránkoztatástól való óvás radikális jézusi kijelentései viszont felhívják figyelmünket arra, hogy a botránkoztató felelőssége óriási, hiszen magatartásával negatív példát ad, azaz inspirál a rosszra. A „megbotránkoztat” (szkandallidzó) szót ezért is fordítják sokszor eltántorításnak, bűnre vivésnek, bűnre csábításnak.

Vannak kicsinyek, akik egyszer majd felnőnek, de olyanok is vannak, akik sosem jutnak el az érett, felelős felnőtt korba – s itt most nem a biológiai, hanem az etikai érettségről van szó. A jézusi statisztika – hogy ti. az isteni magot a 75% képtelen befogadni – ma is megállja helyét. A világ maximum egynegyede él értéktelentől életet, s az sem mind keresztény... Felismerni a nagy egészben a mi személyreszóló küldetésünket csak akkor vagyunk képesek, ha világosan látjuk az irányokat, s aszerint rendezzük be életünket is. Ideoda kapkodva és jobbra-balra rohangálva nem juthatunk előbbre, legfeljebb jól kifáradunk, s még sebezhetőbbé válik életünk. A mindennapok küzdelmeiben való megálláshoz, példadáshoz az erő kell, ami nem a sajátunk, hanem úgy kapjuk. Azért kell kegyelemben élni, hogy fogadhassuk mindazt, „ami onnan felülről a Világosság Atyjától száll alá.”

Bármennyire is nagy a 21. századi ember egója, bármekkora is szája, sőt ha ámulatbajító hangerővel is tud kiabálni, amikor a gyehenna tüze égetni kezdi a lelket – lelkiismeret(!) –, akkor a legerősebb, rezzenéstelen-arcú, kőkemény-szívű bitangok is összetörnek... Az Isten szeretetében benne foglaltatik a számonkérés, mely nem nélkülözheti az igazságot, s ennek forrósága kivétel nélkül megolvast minden jégcsap-jelmezt. A malomkő tenger mélyébe húzó erejénél már csak a lelkiismeret terhe a súlyosabb... az ugyanis olyan nehéz, hogy örökre elvethet minket az Istentől. Nem Istennek kell megítélni minket, hiszen amikor nyilvánvalóvá válnak cselekedeteink, akkor – hogy legalább egy jót tegyünk egész életünkben – mi magunkat ítéljük el... Ha Isten majd ott és akkor megkönyörül rajtunk, s mégsem azt kapjuk majd, amit valójában megérdemlünk, az csakis annak köszönhető, hogy ami az embernél lehetetlennek tűnik, az Istennél mégis lehetséges, mert az Ő szeretetét nem korlátozhatja semmi sem...

Uram! Add, hogy másokat meg ne botránkoztassak viselkedéssel, s add, hogy szereteted fényét minél hitelesebben tudjam tükrözni embertársaim felé, kiváltképpen azok felé, akiket útítársul adtál nekem! Ámen

Megvetem az életemet, nem kell tovább! Hagyj békén, mert időm csak egy lehet! Micsoda az ember, hogy így nagyra tartod, és hogy így törödsz vele? Minden reggel megvizsgálod, minden pillanatban próbára teszed. .

Jób 7,16-18

A hívó ember sem fakír, az ő tűrőképességének is van határa. Egyeseknek az Isten készséget adott a szenvedések alázatos elhordozására – belőlük szenteket csinált az egyház. Kétféleképpen lehet a szenvedésről beszélni: hitelesen, s hiteltelenül, de az bizonyos, hogy a személyes érintettség itt igen jelentős hitelesítő erő.

Jób eljut odáig, hogy megveti életét. A ma embere ezt úgy mondja: „Elegem van ebből az egészből!” Amíg az embert meg nem csapja a halál hűvös fuallata, amíg nem dermeszti meg egy pillanatra az elmúlás, eladdig „nagy a szája”, nincs híjával az élettagadó kijelentéseknek. Abban a pillanatban, ahogyan valóban reálissá válik, hogy itt van az ideje a „ne továbbnak” – akkor egészen más állapotba kerül a lélek, s ajakra rögvést alázat költözik.

Nyilvánvalóan válaszokat keresünk szenvedéseink okára, s arra is, amit már Salamon király bölcsességeiben is megfogalmazott: „Miért van az, hogy az istentelen gonoszok jól élnek, s víg napokat látnak, s az istenesek pedig nem?” A boldogság és boldogtalanság az „csak” egy múlt állapot, de a hit folyamatos kifejezése az Istenben való létünknek. Attól függetlenül, hogy mi pillanatnyilag hogyan látjuk és érezzük, Mennyei Atyánknak folyamatosan gyermekei vagyunk, Hozzá tartozunk, „kezeben” élünk, mozgunk, s vagyunk. Ez ad erőt gondjaink leküzdésére, s terem bennünk kitartást a válaszok ke-

resésére.

Azáltal, hogy Isten életre hívott minket, folyamatosan ütköztet minket a tényekkel... Amit mi próbáknak, keresztnek, néha csapásnak ítélünk meg, nem más mint alkalom, lehetőség, idő a valóság megismerése. Ezek a nemegyszer keserű tapasztalatok elsegítenek minket abba a világba, ahová minden ember tart, akár elfogadja vándorlását, akár nem. Ez a világ, amely felé törekszünk, az Isten maga. Ha Vele vagyunk, az az üdvösség, ha Nélküle az a borzalmasan kínzó hiány, amit pokolnak is neveztek a régiek...

Uram! Nehezen, néha alig bírom már a terheket! Nem értem a miérteket, s már a remény is szétfoszlott bennem, hogy választ találok. Kérlek, adj nekem válaszokat, s mindenek előtt szereteted megtapasztalását, hogy békességgel elfogadjam akaratodat, s önmagam! Ámen

Ha valaki nem hordozza a maga keresztjét, és nem jön utánam, az nem lehet az én tanítványom.

Lk 14,27

Sok ember életében a Krisztus-követés nem feltétlen ráhagyatkozás Krisztusra, sokkal inkább imitatio, utánzás. Ezért nehezen értik a keresztény élet koronáját a vértanúságot, s még kevésbé értik a szenvedést: Minek a kereszthordozás, elviselni a szürke hétköznapiakat, megpróbáltatást, szenvedést? Ha valaki a Mester követésére vállalkozik, igaz, elveszíti életét, de megtalálja önmagát. Mert nem önmentésben vagy önmegvalósításban lesz része, hanem Krisztust követve, Krisztusért az önmegvalósításban. Tapasztalatává válik, hogy „nem ismerheti meg önmagát, csak más által, nem találhat magára, csak másban”.

Egyszer valaki azt írta a barátja Bibliájának az első lapjára: „A boldog élet titka nem abban van, hogy azt teszed, amit amúgy is szívesen teszel, hanem, hogy megtanulod azt tenni, amit tened kell.” Sokan nem is tudják, mi a „kereszthordozás”. „Nagy kereszt nekem a fiam felesége.” mondta egyszer egy asszony. Valóban kereszt az, hogy nem jönnek jól ki egymással? Nem ez, nem kereszt! Hogyan is le-

hetne az? Elment a gyerekeihez, kicsit végignézte a szekrényeket, „fölemelte a fedőket“, megbírált a menyé főztjét, és utána csodálkozott, hogy szenvednie kellett azért, mert más dolgába avatkozott. Aztán még azt is megjegyezte, hogy miért költenek arra a bizonyos dologra annyi pénzt. Mi köze hozzá? Senki nem kérdezte a véleményét... A kereszthordozás a Krisztusért viselt szenvedés. Egyébként a Szentírás arra is tanít minket: „*Ne szenvedjétek úgy, mint más dolgába avatkozók.*“

Nem kereszthordozás az, amikor a bűnt követi a büntetés. Mert mindig kiderül az igazság, „*amit a sötétségben suttogva mondtak, azt majd a háztetőkről hirdetik.*“ Elég nagy nyomorúsága korunknak, hogy a bűnt erénynek tüntetik fel. Tessék megfigyelni! Valaki milliárdokat harácsol össze, azt erénynek kell feltüntetni. Követendő példa. A halálról nem kell beszélni. Az valami csúnya dolog. Úgyse tudjuk, mi van utána. Az Isten nem létezik, az a jó, ami az egyénnek jó. Nem kell erkölcs, nem kell család, nem kellene gyerekek sem, mert az korlátozza az ember szabadságát. Nem kellene korlátok sem. Lázáadás mindenfajta rend, szabály ellen. Aki meg ezt akarja megvalósítani, azt abban a pillanatban kikiáltják diktatórikus vezetőnek. Nem kellene a szabályok, és nem kell a rend! Aki ellene mond ennek az istentelen gondolkodásnak, azt elkezdi gyalázni, üldözni, és mindenféle rosszat beszélnek róla. Ha meg az egyházba tartozik, akkor különösen.

Miért gyűlöli a világ a keresztyéneket? Azért, mert aki Krisztus követőjeként él, az akarva, akaratlanul megmutatja a másoknak, hogy milyen annak az élete. Milyen az erkölce, gondolkodása, idő- és pénzbeosztása és így tovább. Aki tisztán és szentül akar élni – s az Isten segítségével időnként sikerül is –, annak az életére nézve a másik meglátja, hogy a saját élete milyen. Miért engedi tehát meg azt Isten, hogy a hívők szenvedjenek érte, akár meg is haljanak az evangéliumért? Azért, hogy általuk formálhassa a világot, hogy akár az ő szenvedésük által sokan fölismerjék, hogy miben és hogyan élnek, hogy milyen állapotban, helyzetben vannak, ha abból nem térnek meg, akkor a károhozat sújt le rájuk...

**Uram! Ne engedd, hogy
gyengeségeimben okot lássak
követésem megtagadására, hanem
add a Te kegyelmedet, hogy
erőtlenségeim ellenére is célba
érjek! Ámen**

Ne ítéld a látszat szerint, hanem hozzatok igazságos ítéletet.

Jn 7,24

Az első benyomásnak sosincs másodík esélye – tartja az egyik német szólás. Nincs ember, aki ne a jobbik, a szebbik oldalát akarná mutatni olyan találkozásokban, amelyek számára nagyon fontosak. Különösen is látványos ez a tinédzsereknél, gyakorló szülők tudnának érdekes történeteket mesélni. Akarjuk vagy nem, életünket átszövik az előítéletek. Ezek nagy része alaptalan, de egy részük pedig éppen azért ivódott belénk, hogy megvédjenek minket a kellemetlen következményektől.

Az igaz, hogy látszat szerint ítélni nem helyes, de a külső (a látszat) a belső visszatükröződése is. „*Nem a ruha teszi az embert*“ – mégis sokan ennek alapján sorolják be embertársaikat. Ugyanakkor, a „*Mondj egy mondatot, s megmondom ki vagy!*“ igazsága is nyilvánvaló, sokan mégsem jutnak el a dialógusig, mert vélik tudni a valóságot. A valóság azonban mindig „több lábon“ áll. Világok kavarognak akár egy emberen belül is, s hogy éppen melyik van felszínen, ennek alapján nem lehet ítélni.

A reális helyzet felméréshez időre van szükség, mellyel a ma embere igen nehezen tud bánni. Mondhatnók: nem az ember alakítja az idejét, hanem az idő formálja az embert. Időt lehet spórolni, de ez nem mindig megfelelő megoldás. A dolgok előállásához idő szükségeltetik, s minél értékesebb valami, annál több időre van szükség annak létrejöttéhez... Hogyan szabadulhat meg az ember ebből a kutyaszorító helyzetből?

Csak úgy, ha idejét Annak a kezéből veszi, Aki az egész világ URa. Ha nem aggódunk fölösleges dolgokért, mert jól tudjuk hogy azok alakulása nem a mi kezünkben van, akkor nem szorongunk, hanem felszabadultan éljük napjainkat. Ha ebben a szeretet-szabadságban telik időnk, akkor döntéseink egészen közel kerülnek a végső igazsághoz, mely nem eltipor, hanem segítően

feleml. Ilyenkor nem próbálunk mások lenni, mint amik vagyunk, hanem engedjük, hogy olyanokká váljunk, amilyenek Isten is megálmodott minket...

**Istenem! Uram, segíts hogy
mindenkiben meglássam a jót, s
másoknak példát adva magamat is
arra ösztönözzem, hogy ne a látszat
szerint ítéld! Ámen**

„Ha valaki akkor ezt mondja nektek: Nézd, itt a Krisztus! - vagy: Nézd, ott van! Ne higgyétek! Mert hamis krisztusok és hamis próféták jelennek majd meg, jeleket és csodákat tesznek, hogy ha lehet, megtévesszék a választottakat. Ti azonban vigyázzatok: előre megmondtam nektek mindent!“

Mk 13,21-23

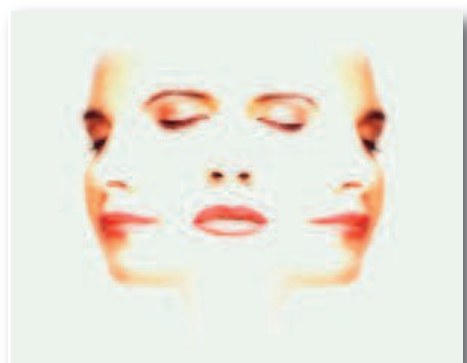
Közhely, hogy manapság már mindenhamisítanak. Étel, ital vagy műszaki cikk – a paletta igen széles, aki még soha nem találkozott az eredetivel, az talán nem is tudja, hamisítvánnyal volt/van dolga. Aki mindig csak az olcsó másolathoz jut, abban idővel az igény is kivész a minőségre. Szomorú, de így szoktatják rá fiataljainkat a megamisított szerelemre – mintha az kizárólag csak az érzelmek játéka lenne – s neveli belénk a média eszmélésünktől kezdődően, hogy az élet értelme csak a fogyasztás körén belül található. Ezért lesznek felületesek és terhelhetetlenek kapcsolataink, s laposodnak el hamar szépreményű ötleteink. Ha az ember hamisít az anyagvilágban, miért tenne ugyanaz az ember másképpen a lélek világában. „*A jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa rossz gyümölcsöt terem! Szednek-e bojtortjárnól fügét?*“ Szép kívánság, hogy „*Csakis a tiszta forrásból!*“ – de tudja-e az ember, mi is a tiszta, s hol fakad az a forrás?

Információs világunk különösen is élenjár a megtévesztésben. Ha csak a reklámokra gondolunk, s arra, hogy az adott tisztítószert valóban olyan csodásan tisztít-e, ahogyan azt ígérik, akkor hamar utolérjük a hazugságot... Egyik német közmondás szerint „Lügen haben kurze Beine“ – azaz a hazugságoknak rövidek a lábai, nem tud nagyokat lépni, nem jut messzire. S milyen igaz, sok apró hazugságból áll össze a nagy hazugság. Aki éjjel és nappal hazudik, aki hazugsággal kel és fekszik, ha akarja, ha nem, egyszer utoléri az Isten igazsága...

Mit értsünk azon, hogy „hamis krisztusok és próféták”? Mi az igazság a Mester kijelentésével kapcsolatban? Hát nem csak egy a Krisztus? Amit Krisztusban értünk és élünk, amit a Krisztus-hitünk magában foglal, az az Isten embernek szánt üzenetében a legfontosabb. A kereszt teológiája nem az Isten kiengeszteléséről szól, ha így lenne, akkor igaz lenne az egész ösztövi alapállás, hogy véresáldozattal lehet és kell megelégtetni az Istent... Az, hogy templomban az áldozati állatok véreinek folyamatosan kell folynia csakis a bűnben-rekedt ember logikája szerint lehet helyes. A kiskorú gyermek, amikor belátja, hogy rosszat tett, nem tesz semmi érdemét, amivel jóváteheti bűnét, egyszerűen csak bocsánatot kér. S így nem szüleit, hanem magát teszi késszé és képessé arra, hogy újra szeressék. Az igazság tehát az, hogy az Élő Víz, a Forrás, ami mindent éltet és táplál, az Isten Szeretetének elfogadása a megbocsátásban, ami nem emberi produktum, hanem egyedül az Isten kegyelme.

Aki elhiszi azt, hogy magának, másoknak és a világnak is képes megbocsátani – kizárólag egyedül – az semmit nem ismert meg a lélek világából, az hamis krisztusokra és hamis prófétákra hallgatott, s hallgat még most is. Egyedül, az Isten nélkül csak elhitetni vagyunk képesek a harmóniát, s a békét, de birtokolni azt nem tudjuk. Miért? Mert Istent nem lehet másolni, csak tükrözni...

Istenem! Engedd, hogy életem alapja a Te szereteted legyen, s magam is a megbocsátás engedelmes eszközévé váljak! Ámen

Ha azt mondjuk, hogy nincsen bűnünk, önmagunkat csalljuk meg, és nincs meg bennünk az igazság. Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszszágtól.

1 Jn 1,8-9

Nagyon izgalmas, tudományos-technikai-információs korban élünk, ahol előtérbe került az önismeret. Sokan a régi korok idealizált világát emlegetik: „*Bezzeg szüleink, nagyszüleink megadott séma szerint éltek, a társadalom keskeny mezsgyébe szorította az elvárásokat, milyennek kell, illik lennie egy rendes férfinak, nőnek, férjnek, feleségnek, s milyen legyen az ő viszonyuk.*” Milyen jó is volt ez a leegyszerűsített kapcsolatminta! Bizonyos szempontból ez nagyon kényelmes is volt, hiszen meg volt adva, beléjük volt nevelve, hogy ilyennek kell/illik lenni. Aki nem ezt követte, az deviáns volt, kívülálló, aki az egész társadalmi renddel szemben állt.

Egyik kezembe került könyv előszavában olvasom: „*Az önismeret hiánya időzített bomba!*” Nos, itt a szerző már radikálisabban fogalmaz. Valóban, a felismerések, melyekhez a mostanában szinte futószalagon kiadott önismereti könyvek segítségével eljuthatunk, könnyítenek lelkünkön, segítenek megbékélni önmagunkkal és társunkkal, s talán az egész világgal is. Tudatosan vagy tudat alatt mindenki érzi, hogy a szüleinktől tanult régi viselkedésminták nagy része már nem működik, s ezért mindenki keresi a maga útját. Bármilyen nagy is a készségünk az útkeresésre, ez még nem oldja meg teljesen a „problémát”. Miért is?

Nemcsak azért, mert az önismeret egy hosszú és következetes küzdelemmel járó belső folyamat eredménye. Nem is azért, mert bátorsággal szembe kell nézni tulajdonságainkkal, cselekedeteinkkel! Hiába a rendszeres belső párbeszéd, az őszinteség – ami persze elengedhetetlen –, de még középjó belátásunk is kevés: „*Nem ezt akartam mondani, csinálni, már megint gyáva voltam, már megint meg akartam felelni az elvárásoknak, amire nem is kényszerítettek, már megint konfliktuskerülő voltam, ahelyett hogy az egyenes utat választottam volna!*” Nos, amíg Isten valóságába nem helyezem el egész lételem/egzisztenciámat, addig nem lelem meg a békességemet, helyemet a világban, addig az „életminőség” csak reklámstratégiai szakfogalom számomra.

Életünk igen sok „dimenzióban” fut/halad/történik – egyszerre. Hol az egyik, hol a másik válik tudatossá. Egyszer a családapai, másszor a hivatásbeli, megint másszor a teremtettségébéli felebaráti kerül felszínre. Csak azért, mert nem egyszerre élek át mindent, az egyik vagy a másik nem szakad meg,

legfelül, a lelkem mélyén mindegyik folyamatos marad. Mindezeket a világokat azonban csak egyetlen Erő képes egységbe gyúrni és néha-néha forrasztani is: az Isten maga. Ezt nevezik évezredek óta a teológusok kegyelemnek, a Szentlélek munkájának. Ha a Szent Lélek átjárja egész életünket, akkor belátjuk: Bizony bűnösök vagyunk! Nemcsak a rosszra van bennünk folyamatos készség, de a jó elmulasztására is... Magunkat csalljuk meg, ha ennek ellenkezőjét állítjuk! Ha viszont tudjuk, hogy kik vagyunk, milyenek vagyunk, akkor hamarabb elfogadjuk Teremtőnk ránk szabott sorstervét, hogy milyennek is szeretne látni minket. És ekkor, és csakis ebben az esetben választ kapunk mindannyiunk legnagyobb kérdésére: Miért is vagyok e világban?

Uram! Helyemet keresem a világban, de nem találom. Álmaim úzótt vadjaként rohanok ide-oda az élet sötét rengetegében, megsebezve másokat és önmagam. Kérlek, plántáld szívembe szereteted titkát, hogy megtaláljam helyemet a világban, s kicsi és felfoghatatlanul nagy csodáidért egyaránt hálát adjak Neked naponta! Ámen

Parázna férfiak és asszonyok, nem tudjátok-e, hogy a világgal való barátság ellenségeskedés az Istennel? Ha tehát valaki a világgal barátságot köt, ellenségévé válik az Istennek.

Jak 4,4

A parázna szavunk igen ősi, eredeti jelentése: testvérével háló, azzal alvó. Amennyire megmagyarázható és mégis megmagyarázhatatlan, titokkal teli az álom, olyannyira a szerelem is. Két ember éber álmodozása, folyamatos együtt-alvása van ebben a titokban. Az ember akkor veszíti el az eszét, az önuralmát, amikor az álmait veszik el... ezért ilyen a világ, amilyen... S aki ennek a világnak az álmodója, képviselője, akinek ez kell, ezért rajong - Jakab apostol szerint - parázna, azaz: az UR Istent előtti útálatos dolgot cselekszik, ellenségévé válik.

A testvérrel való elhálást minden kultúra tiltotta, hiszen a „következmé-

nyekkel“ hamar szembesült a közösség. A közösség ereje ugyanis meggyengül, ha túl sok a sérült, hiszen a védelmet, a túléléshez való készséget sohasem az egyén, hanem mindig a közösség biztosítja. Ezért kell(ene) a közösségi megoldásokat keresni mindig, minden szinten. Aki azonban nem az Istent „kép-viseli“, vagyis nem azokat a törvényeket követi, melyek az *ÚR-Is-ten* (élet és halál ura, őre – sumér), az ellenkezik az étellel. Egyszerre barátságban nem lehetünk az étellel és a halállal... Lehet-e két úrnak szolgálni?

Ennek ellenére sok ember – jézusi statisztika szerint 75%, lásd a magvető példázatát – mégis megpróbálja a lehetetlent: ide is oda is... Istennek is egy kicsit, a világnak is, fél szívem itt, a másik fele ott. Amennyire nem tud osztozni a szív a szerelemben, csak összeolvadni képes a másikkal „lesznek ketten egy“, s „amit Isten egybeszerkesztett, ember azt el ne válassza“ ugyanúgy nem tudunk barátságban lenni a világgal, annak önzésével és mindeközben nem vagyunk képesek istenesen-önzetlenül gondolkodni, cselekedni. Itt nincs és, csak vagy-vagy...

Hogyan válik a Teremtő ellenségévé a teremtmény? Úgy, hogy Isten helyett alkot magának isteneket: eszméket, ideológiákat, képeket, melyek átveszik az élete felett az uralmat. S ha az élete felett nem annak egyedüli URa/őre áll, akkor a halál, a pusztulás vár arra az emberre... A paráznság, azaz törvénytelenesség manapság mindent átítat: politikát és gazdaságot, nagy és kis közösségeket egyaránt. Ezért vannak gyötrő válságaink, globálisak és egyéniek. A kiút, a megoldás végső válasz a *kép*-vi-sélet: A döntés a mi kezünkben van: Az ÚR-Isten képét (szeretet) hordozzuk vagy a világét?

Uram! Add, hogy álmodjalak Téged mindenben, s add hogy ne legyek nap mint nap önzésem, s a világ rabja! Ámen

Senki se csüggedjen el.

1 Sám 17,32

Egy fiatal katolikus pap-kolléga egyik Szeretetotthonban, a nagyünnep

előtti kötelező gyónáskor találta tréfálkozva azt mondani: „*Ilyen idős korban már nincs semmi meggyónnivaló!*“ Nyilvánvaló, hogy a „klasszikus“ bűnök kísértései ezidőtájt alábbhagynak, de hogy mégis van mit letenni az ÚR-Isten elé, jól példázza az, amit erre a kijelentésre válaszolt egy idős asszony: „*Nem úgy van az Atyám... és a csüggedés?*“

Nincs elszomorítóbb látvány, amikor valaki elcsügged. A „minden mind egy“ állapotánál talán nincs is keserűbb érzés. Az ilyen helyzetbe kerültekre érthetjük a Jelenések könyvében olvasható meghatározást: „*Az a neved, hogy élsz, pedig halott vagy.*“ Akár fiatal valaki, akár öreg, a csüggedés állapota olyan, mint a galaxisokban azok a bizonyos „fekete lyukak“, amik mindent magukba szívnak és semmit nem adnak ki magukból.

A csüggedés oka sokminden lehet. Elrontott vagy annak hitt élet, súlyos betegség, veszteségek. A hit és a reménység megkopása, mindenek előtt pedig a szeretet hiánya. Nincs más, ami áttemelhet a csüggedés egekbenyúló hegycsúcsán csakis a szeretet. Az ember, a véges kísérhet egy darabig, de idővel az is elérheti határait. Ilyenkor lehet, s kell is az Isten Szeretetére hagyatkozni, az ugyanis határtalan. Vonnazkodik ez a nagyságára is, de jelzi azt is, hogy világok közötti: Összekapcsolja a mennyet a földdel.

A csüggedés végső oka az, ha elfelejtjük, miért jöttünk/küldettünk ebbe a világba. Azért, hogy egész létünkben keressük a transzcendenst, azaz az értelemmel fel nem foghatót, a megismerés határain túlit, a tapasztalat és érzékek feletti magasabbrendűt, azaz keressük az Istent. Ez ad értelmet a születésnek, tartalmat az életnek, s célt a halálnak... Bármi is ér minket, a próféta szava biztathat: „*Senki se csüggedjen el.*“ De miért is? Mert Isten szereti ezt a világot, s nemcsak velünk van, de velünk is akar maradni mindörökre - ez maga az evangélium, melyből minden „egyéb“, a békességünk is fakad.

Istenem, egyedül maradtam! Társ nélkül, segítség nélkül, betegen... Kérlek ne engedd, hogy elcsüggedjek szürkülő napjaim számolgatása közben, hanem kegyelmeddel támogass és erősíts, hogy érezzem és lássam hívó szereteted fényét! Ámen

Honnan vannak viszályok és harcok közöttetek? Nem a tagjaitokban dülő önző kívánságok okozzák-e ezeket? Kívántok valamit, és nem kapjátok meg, öltök és irigykedtek, de nem tudtok célt érni, harcoltok és viszálykodtok. Mégsem kapjátok meg azért, mert nem kértetek. Vagy ha kértetek is, nem kapjátok meg, mert rosszul kértetek: csupán élvezeteltekre

akarjátok azt eltékoználni... Közeledjete az Istenhez, és ő közeledni fog hozzátok. Tisztítsátok meg a kezeteket, ti bűnösök, és szenteljétek meg a szíveteket, ti kételkedők. .

Jakab 4,1-2 és 7-8

Mélyvíz, csak úszóknak! – Ki ne ismerne ezt a táblát? Figyelmeztetése életet menthet, figyelmen kívül hagyása pedig tragédiába torkollhat. Sok táblával találkozhatunk nap mint nap, gyakran idegesítőnek tűnhetnek, pedig nem ezzel a szándékkal tették ki őket – többnyire –, hanem azért, hogy védjenek minket. Öntörvényűséggel nemcsak a közutakon találkozhatunk - lásd notórius KRESZ-t áthágók -, de az élet minden területén megtalálhatók ezek a gátlástalan „jellemek“. Megfékezésük lehetséges, végleges kiszűrésük reménytelen vállalkozás. Örök emberi tulajdonság, ösbűnből fakadó készség a határok átlépése...

Jakab levele, mely csak későn (Kr. u. 200) jelent meg az újszövetségi iratok között, egészen a 4. századig nem volt elismert. Ez a levél ugyanis nem tartalmazza a „hit általi megigazulás“ tanát, s Jézusra utalás sem található benne. Praktikus életvezetési tanácsok – zsidó bölcsességirodalomból és jézusi hagyományokból – sokasága van ebben a levélben, azaz: Mélyvíz, csak úszóknak!

Senki nem születik szentnek, emberként jövünk erre a világra, s hogy emberként is megyünk ki belőle, az egyedül rajtunk múlik. Ennek oka nyilvánvaló: a döntés szabadsága. Sokminden lehet a körülményekre fogni, de a végső döntés a mi kezünkben van... ennélfogva nincs mentségünk!

Aki tisztességgel kíván élni, aki meg akarja élni saját életét, aki nemcsak „megúszni“ akarja ezt az egészet, annak erre egyetlen lehetősége van csupán: Közelednie kell az Istenhez. Aki nincs a tűz közelében, hogyan melegedhetne meg? Aki csuromvizes a bűntől, s távol didereg, az hogyan beszélhetne hitelesen a Szeretet tüzéről? Isten tüze első-

sorban nem kívülről, a körülményekben érezhető, hanem belülről melegít. Ezért kell megtisztítani szívünket, mert ha ezt nem tesszük, hiába kívánjuk, nem kapjuk meg...

Uram! Add hogy lássak, s tedd, hogy érezhessem életető szereteted melegét! Ámen

Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!

1 Kor 10,12

Zsenge gyermekkorunk kedvenc játéka volt a „keljfeljancsi“. Ami kedves és szórakoztató volt akkor, s illuzóként megmaradt belőle egy kevés felnőttkorunkra is, és hollywoodi szórakoztatásnak hívják, az a hétköznapi valóságában gyakorlatilag nem létezik. Nincs az az egzisztencia, nincs az a lélek, amely az élet pofonjait mosolyogva viselné, s egy-egy bukás után vigyorogva talpraállna. Az ember számára az egyik legnehezebb feladat saját fájdalmas bukásának feldolgozása. Ez olyannyira nehéz, hogy a keresztény ember meg is vallja: egyedül nem megy, kell a külső segítség.

Ha valaki vagyonát teljes egészében elbukja, de lelkiileg erős, akkor képes újra talpraállni, de ha valaki lelkiileg gyenge, legyenek bármilyen jó képességei is, örökre elveszhet. Hány zseniális képességű ember tragikus sorsa példázza ezt! Talán közelünkben is voltak ilyenek, akik mellett senki sem állt, s

még mielőtt végleg eltűntek volna a látóhatárunkból, mindenki csak egy sajnálkozó, végleges lemondást nyugtázó, sóhajos nyitott kérdést tudott feltenni: Mi lett volna belőle is, ha...

Aki (még) volt katona, az jól tudja: vigyázzban állni igen megerőltető feladat. A rezzenéstelen vigyázzbanállás pedig csakis az élettelen szobrok kiváltsága. Sajnos korunk „édes csalásai“ – a csillogó reklámok – sok emberrel elhitetik, hogy létezik folyamatos siker, a „mindig fenn“ gyönyörködtető állapota. Az álmodozók hosszan és kitartóan kergetik ezt a délibábot, míg nem erőtelenül egyszercsak összeesnek. Ki a hibás? A szülők, az iskola, a környezet? A végső ok nem kívül, hanem mindig belül, a szívben keresendő.

Az önámítás az egyensúlytartásban nem segít. Az élet realitása, megdöntetlen igazsága: ha van egyensúly, akkor megállok, ha nincs, akkor elbukom. Nem létezik „keljfeljancsi-megoldás“, legfeljebb ügyeskedő, mások zuhanásából is hasznot húzni akaró hiéna-lelkületűek képesek rezzenéstelen arccal belehazudni a másik ember életében törvényszerűen bekövetkező végső becsapódás előtti pillanatokban is: ha rám hallgatsz, ha nekem fizetsz, akkor még megmenekülhetsz a következő meglepetéstől, akkor még megtalálhatod újra egyensúlyodat. Aki elhiszi ezt a hazugságot, az bizony becsapja önmagát, s csak idő kérdése, mikor csap egyet rajta az élet valamelyik törvényszerűsége. A végső bukást ideig-óráig lehet elodázní: klasszikus esete ez annak, amikor egyik hazugságot egy másikkal fedeznek... Az igazság azonban mindig kiderül! Ha nem az apáknál, hát a fiaknál: „Az apák ették az egerest, s a fiak foga vását belé.“ Avagy: „Megbüntetem az atyák bűnét a fiakon harmad és negyedéziglen...”

Ezért aki egyensúlyban akar maradni: Vigyázzon! Ne a hazugságokban, hanem az igazságban higgyen! Az igazság az, hogy az ember emberből van, s a Teremtő Isten pedig nem bohóc. Az igazság az, hogy életünk szilárd alapja nem lehet kívánságlistás, összebarkácsolt életfilozófia, csakis a názáreti keresztjében megmutatkozó isteni szeretet. Aki erre néz, az képes derűvel látni a nehézségeket is, aki viszont elfordul tőle, azt hamar maga alá gyűri az élet valósága, s ilyenkor nem marad más csak az arcrafagyott, keljfeljancsis vigyor, az elbukott élet tragikomikuma...

Istenem! Látod, hogy mennyi mindenbe vagyunk képesek kapaszkodni, csak ne kelljen megfognunk segítő kezdet. Vedd el tőlünk hamis büszkeségünket, hogy felfedezhessük gondviselő szeretetedet életünkben, s ebben élve adjunk hálát - boldogan! Ámen

Mezítelen jöttem ki anyám méhéből, mezítelen is megyek el. Az ÚR adta, az ÚR vette el. Áldott legyen az ÚR neve!

Jób 1,21

Tudatos létünk nagyobbik felében igencsak nehéz elképzelnünk, hogy semmink sincs... Amikor reggel elindulunk, rutinkérdések sokasága „fut le“ bennünk: hol a kulcsom, a mobiltelefonom!? A... m? A... m? A... m? Enyém. Enyém, mert megdolgoztam érte, mert nekem ajándékozták, mert birtokolom, az „eredmény“ ugyanaz: nélkülük szinte nem is tudjuk elképzelni hétköznapijainkat. Hogyan is élhetnék, ha nem lennének használati tárgyaink, lakásunk, ha nem lennének mindazok a dolgok, amik életünk szerves részei? A totális veszteség keserű előízét, hogy egyszer számunkra visszavonhatatlanul mindenünk odavész, hogy „semmink se“ lesz, akkor érezzük meg, ha a halál időt-befagyasztó szele rideg fuvalatként egyszercsak megjelenik életünkben. Lehet az betegség vagy még borzalmasabb: szereteteink betegsége, „Isten ments!“ elvesztése, de ez még mindig nem a mi személyes találkozásunk a halállal.

Mindenesetre nincs ember, akit a halál érintése közömbösen hagyna. Fogantatásunk/születésünk és halálunk, életünk két végpontja a legitokzatosabb. Vándorlásunk hosszú évei alatt magyarázatok és elképzelések özönével találkozhatunk, melyek mindegyikében van valami az élet s az elmúlás valóságából, de a teljességet, a perfekciót a halál ismeretéből egyik sem bírja. Ha valaki mégis ennek az igényével tesz kijelentéseket, az hazudik – másnak és magának is. Jób őszinte megnyilatkozása azért az egyetlen számunkra elfogadható kijelentés, mert az élet két végpontjára az Istent helyezi... Ami persze nekünk valóságosan két pont, Isten számára valóságosan egy... Titok ez a javából, melyből egy keveset megsejthetünk, ha minden képzelőerőnket bevethetve belegondolunk: mezítelenül jöttem, mezítelenül megyek el...

Nincs nagyobb öröm, amikor egy ember születik erre a világra, s nincs nagyobb bánat, ha kimegy belőle!

Mégis: *Milyen világ az, ahol az emberek igyekeznek mindent megtenni, csak hogy ne szülessen meg egy gyermek? Milyen világ az, ahol a múlandó, rozsdásodó javakért emberek százmillióit ölték s ölik meg közvetve vagy éppen közvetlenül?* Ki kell mondani: Az ilyen világ egy olyan világ, ahol nincs jelen az Isten! Vagy?... Pontosítsunk: Ő jelen van, de az ember ignorálja az Ő jelenlétét. *Az a világ, ahol nem élnek az Isten valóságát – elveszett világ.* Az a világ, ahol nem nyilvánul meg az Isten szeretete, az bűnös, s pusztulásra ítéltetett. De az a világ, ahol Istent Istentként fogadják, ott mindig élet sarjad, s meghozza gyümölcsét nem csak itt a földön, de ágai átnyulnak az „odaátira” is, s üdvösséges „termést” hoznak az Isten világában is.

Uram! Mindent szeretnék tudni, s alig ismerek valamit! Kérlek segíts el engem bölcsességedre, hogy féljelek Téged, s ezáltal szeretni tudjak, hiszen Te erre rendeltél minden embert! Ámen

Nem vétkeink szerint bánik velünk, nem bűneink szerint fizet nekünk.

Zsolt 103,10

Isten igazságos, mert mindenkinek megfizeti azt, amit megérdemel. Rendjén is lenne a dolog, de az igazság az, hogy Isten igazságtalan. Aki erre rájön, az megértette az evangéliumot! Ugyanis nem azt kapjuk, amit megérdemelnénk. Ki ne ismerné gyerekkorából, a „Mit érdemel az bűnös, aki...?” – kérdést, melyre a választ csak óvatosan adtuk, hiszen a kirótt büntetést lehet hogy éppen annak kellett elhordozni, aki azt kitalálta.

Isten igazságtalanságának egyetlen oka: Végtelen Szeretete, ez a kegyelmének alapja is. Ha csak arra gondolunk, hogy a világban egyetlen napon mennyi gonoszság történik meg, már akkor is nyilvánvalóvá válik, hogy nem azt kapjuk, amit megérdemelnénk. S ha őszintén belenézünk életünkbe, akkor azt is megláthatjuk, hogy bizony nagyobb „pofonokat” is kaphattunk volna, sőt hamarabb is odasuhinthatott volna a JóIsten fegyelmező pálcája... hogy mindez mégsem vagy nem olyan mértékben és nem akkor történt, amikor – ebben is Isten jóságát, türelmét fedezhetjük fel.

Naponta meghozzuk azokat a döntéseinket, melyeknek helytelenségét már megtörténtük pillanatban érezzük, de változtatni már egyáltalán nem tudunk rajtuk, legfeljebb próbáljuk magyarázni, vagy kísérletet teszünk a jóvátételre. Sérelem esetén gyakran vigasztalódunk: majd csak „megkapja mindenki azt, amit megérdemel” vagy „amit megfőzött »a másik«, hát egye is meg!” Eközben elfelejtjük: ezzel a magunk fejére gyűjtjük a parazsat... „Ne ítéld, hogy ne ítéltess!” – mondja a Mester.

Ha vétkeink, botlásaink, bűneink szerint „fizetne” meg nekünk az Isten, akkor nemhogy keserves lenne jónéhány évünk földi vándorlásunkból, de az egész életünk siralomvölgyé válna... Hogy mégsem így van, hogy vannak szép, boldogságos szakaszaink, hogy nem süllyedünk, hanem emelkedünk az egyedül Isten végtelen kegyelmének köszönhető. Mi adhatna ennél többet?

Istenem! Sokszor döntöttem helytelenül, s választottam azt az utat, amit Te nem szántál nekem. Döntéseim következményeit hordozva rádöbbsenem, hogy az engedelmeség örömet, az engedetlenség fájdalmat szül. Kérlek teremts bennem rendet és harmóniát, hogy észrevegyem szereteted jeleit, s szereteted megtapasztalt nagyságáért magam is szeretettel fizessek másoknak akkor is, ha nem azt érdemelném! Ámen

Boldog az az ember, akinek te vagy ereje, aki a te utadra gondol.

Zsolt 84,6

Spassgesellschaft – mondja a német szociológiai szakirodalom –, azaz olyan társadalom, amelynek létcélja az élvezetek, a fogyasztás. Tényleg, csak ez adná a boldogságot? Csak a megfogható, a megehető s megiható biztosítja a teljességet? Azt tudjuk, hogy a boldogság viszonylagos fogalom, de lehet-e ezt csak a „lelkiekre” szűkíteni? Ahogy a testnek szüksége van az anyagra,

mert ha nem jut hozzá, akkor elpusztul, ugyanúgy a léleknek is arra, ami őt táplálja. Életetheti-e a lelket más valami jobban, mint maga az Isten? Nyilvánvalóan nem. Az ŐIsten megtapasztalása adja a legtöbbet – ezt nemes egyszerűséggel áldásnak mondja a hívő ember.

Boldogság és boldogulás a magyar nyelvben ugyanabból a szóból ered, vagyis egyik sem képzelhető el a másik nélkül: Tehát, csak az lehet boldog, aki boldogul, azaz elő(bb)re jut. Az előbbrejutás lehetőségét a mai magyar átlagember nem az Istenhitből, s abból fakadó becsületes és szorgos munkából látja levezethetőnek, inkább a személyes szerencséjében bizakodik. Ha az ember nem tud tisztességgel megélni a tisztességgel elvégzett munkája által, akkor a gazdasági és politikai rendszer igazságtalan. A „megváltást” nem az istenített ember (kommunizmus), s nem is az istennek megtett mammon (kapitalizmus) hozza. A meg-váltást, a megoldást az Isten maga végzi el az ember szívében...

Az emberi történelem számtalan kibogozhatatlan, fájdalmas csomót produkált eddig, s gyaníthatóan még fog is jónéhányat. Az egyén, a „kisember” szempontjából a legnagyobb tragédia mégsem az, ha az a csomó kívül, hanem ha belül van! Gyomorszorító lehet a világ általános igazságtalansága, de az igazi keserűség, ha családján belül sem találja meg lelkének békességét! Egyensúlytvesztett házasságok, félresikeredett gyereknevelések a jelzőtáblái annak, hogy az emberek tévúton járnak...

Aki azonban Istenre gondol, s hitben is keresi a járást, nemcsak a látásban, annak lába alatt bizonytalan is biztossá válik, s a rögös is simává. A Gondviselés csodája, hogy a körülményeinkben megtapasztalható Mennyei Szeretet láthatatlan keze megtart minket, s még azon a háborgó vízen is járni tudunk, amiben mások törvényszerűen elsüllyednek. Ez a „kicsik” nagy tudása, az erőtelenség bölcsessége, a hatalmas erejével szemben. Míg minden emberi hatalom idővel megszűnik, az isteni soha el nem múlik... mi ez, ha nem a boldogság biztosítóka?

Uram! Adj nekem mély hitet, hogy alázattal mindenütt megláthassam gondviselő jelenlétedet, s hálát adva hogy utaidon járhatok, boldogan élhessem napjaimat! Ámen

Ünnepi alkalmaink

Március 20. (csütörtök) **este 6 óra**

Nagycsütörtöki istentisztelet

Március 21. (péntek) **este 6 óra**

Nagypénteki passiói istentisztelet

Március 23. (vasárnap) **de. 10 óra**

Húsvét ünnepi istentisztelet (úrv.)

Március 24. (hétfő) **de. 10 óra**

Húsvéthétfő ünnepi istentisztelet (úrv.)

Evangélikusokat keresek!

Kérem mindazokat, akik tudnak a környezetükből **evangélikusokról**, hogy címüket juttassák el hozzám! Együttműködésüket köszönöm – *fm.*

LIBITINA Kft.

Tata, Hajdú u. 36.
34-487-847

TERRANOVA MÁRKAKERESKEDÉS

Hőszigetelő alapvakolatok,
csemperagasztó rendszerek

2890 TATA, Környel u. 6.

34/380-732

20/9268-130

Bethesda Bt.

Dr. Nagy Erzsébet

*belgyógyász szakorvos,
hagyományos kínai orvos*

TATA, VÁRALIA U. 2.

Tel.: 34/487-834

**Csak előzetes
bejelentkezés alapján!**

Lutherrózsa

XVI. ÉVFOLYAM

Készült a tatabi **SOLLERS** Nyomdában.

Felelős szerkesztő-kiadó: **Frankó Mátás**

Külön köszönet a lektornak:

Dr. Turi Róbertnek

Újságunk ingyenes, jószívi támogatást azonban nem utasítunk vissza. Isten áldása legyen mindazokon, akik eddig is támogatták e számunkra fontos gyülekezeti kiadványunk megjelenését! A **Lutherrózsa** korábbi számai letölthető formátumban (*.pdf) megtalálhatóak gyülekezetünk honlapján: <http://tata.lutheran.hu>

Mi vagyunk az agyag, te a mi formálónk, kezed alkotása vagyunk mindannyian.

Ézs 64,7b

Elment közülünk... „*Rakétasebességgel a mennybe*” – ahogyan a helyi pap megjegyezte, amikor keresztény derűvel megemlékezett az egyházközösségben működő Rózsafüzér Társaság évtizedek óta hűséges tagjáról. Olvasóján a gombok erősen megkoptak, fényesedtek az elmúlt 84 év használatában... A hittitkok, amik annyira vonzották egyszerű nemes lelkét, számára már nem az álmatlan, szenvedés éjszakák hajnalváró segedelme, hanem Mennyei Valóság... Ha valakinek, hát neki nehéz élete volt! A népes család, s a rokonság panaszt mégsem hallott tőle, pedig oka lett volna rá bőven. „Szentülése”, Istenhez tartozni akarása, halálában is jelképes volt... „*Matyikám! Csak JóIsten azt engedje meg, hogy ne legyek terhére senkinek, s csendben elmenjek, ha mennem kell!*” S lám, Isten meghallgatta a több mint húsz éve özvegyasszony hűséges könyörgését: Gyenge szívének utolsó erejével még halála előtt egy-két órával sétálhatott a kórházi folyosón, hogy kedves mentős unokáját még ő bátoritgassa... Aztán lefeküdt, s az éj csendjében beleszenderült a halálba.

Alig két hete még telefonon beszéltem vele: „*Matyikám, az ötlitres uborkásüveg itt vár téged a magamgyúrta tésztával együtt!*” Nem gondoltam akkor, hogy ilyen

hamar elhozhatom... Halála után is *adott*, ahogy egész életén át tette, hiszen amiye volt, azt mindig megosztotta másokkal. A kevesen is hű szolgáját – négygyerekes zsellércsaládban nőtt fel, s amióta „eszét csak tudta”, mindig csak szolgált – reménységünk szerint megjutalmazza Megváltó Ura... S ha valaki azt gondolná, hogy a fenti sorok csak egy fájdalmas lélek múltat megszépítő gondolatai, annak hadd mondjam: A ravatalon fekvő földi porhüvely a rengeteg nyomorúságban meghajlott ugyan, mégsem tört meg – a kedves arc *a halálban is mosolygott(!)*... Nem én mondtam ezt, mások – hétköznapi életének útítársai, akik ismerték őt gyerekkora óta. Mi ez, ha nem a hit diadala? „*Halál, hol a te fullánkod?*”

Fájdalmait rendszeres imáiba szőtte, örömeinek is ez adott szárnyakat. Megélt tudatos Krisztuskövetése nemcsak jel volt környezete számára, de az övéinek – tegnap óta, hogy elengedték a minden halandók utolsó útján őt is – jel-kép. A megbocsájtó, hordozó krisztusi szeretet megtapasztalt családi jelképe...

Manci nénivel, aki a nagynéném volt, a Frankók szarvasi története már csak bennem él. Mi „Frankók” már csak ketten maradtunk, a fiam és én. Reménységünket mi is abba az Istenbe igyekezünk vetni, Akibe példás életű Frankó-elődünk is kapaszkodott, s bízunk abban, hogy az Élet Istene meghallgatja előrement hűséges szolgájának számtalan éjjel-nappalos könyörgését, s kiterjeszti áldását ezerízíg azokra, akik szeretik Őt, és megtartják parancsolatait...

